

MİLLİ MÜCADELE KAHRAMANLARIMIZ

Serdar YAKAR

**MİLLÎ MÜCADELE
KAHRAMANLARIMIZ**

Hazırlayan:
Serdar YAKAR

Yayın Koordinatörü:
Mehmet Fetih YANARDAĞ

Tasarım:
Şükran İŞÇİ

Baskı:
HAS OFFSET
Azerbaycan Bulvarı
Gözde 1 Pasajı
Giriş Kat
Tel: 0 344 225 50 71
Dulkadiroğlu - Kahramanmaraş

Baskı Tarihi:
Şubat 2015

İletişim Adresi:
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı
Kültür Sanat ve Turizm Şube Müdürlüğü
Tel: (0344) 225 24 15 - 16

***Bu Eser Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin
Bir Kültür Hizmetidir***

TAKDİM

Büyük vatan evladı, gazi ve milli mücadelemizin baş kahramanı Arslan Bey kendisi ile yapılan bir söyleşide “Maraş müdâfii kahraman Maraşlılardır. Bunu başkalarına maletmeğe çalışanlar; akan kanın, sönen yuvaların, harap olan evlerin, yağma edilen malların acısını tatmayan nankörlerdir” der. Zaten Türkiye Büyük Millet Meclisince Maraş Milli Mücadelesinde yararlılık gösterenlerin listesi istendiğinde Maraşlının ne cevap verdiği de tarih kitaplarına altın harflerle yazılmıştır. O yüzdendir ki Maraş kahramandır, ve yine o yüzdendir ki İstiklal Madalyası sadece ve sadece Maraş'ta fertlere değil tüm bir şehre verilmiştir.

Her bir ferdi kahraman olan böyle bir şehirde görev üstlenmiş olmanın verdiği kıvançla tüm kahraman hemşehrilerimin 12 Şubat Kurtuluş Bayramlarını canu gönülden tebrik ediyor, Allah o acı günleri tekrar yaşatmasın diyerek saygı ve esenlikler diliyorum.

Fatih Mehmet ERKOÇ
Büyükşehir Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

ABDAL HALİL AĞA.....	7
ABDULLAH ÇAVUŞ (MEDİNELİOĞLU).....	8
ALİHAFIZOĞLU MEHMET PEHLİVAN.....	9
ARİFİZADE HACI BEKİR SITKI BEY.....	10
ARSLAN BEY (TOGUZATA).....	11
AŞIKLIOĞLU HÜSEYİN.....	12
ATABEY (MUTASARRIF).....	13
AYŞEHOCAGLU ALİ SAYGILI.....	14
BAHÇECİ ALİ ÇAVUŞ (KURTUL).....	15
BAYAZITZADE ABDULLAH BEY.....	16
BAYAZITZADE MUHARREM BEY.....	17
BAYAZITZADE MEHMET ZAFER BEY.....	18
BENLİ ALİ.....	19
BOMBACI AHMET.....	20
BUHARİZÂDE ABDÜLHAKİM EFENDİ.....	21
CENNET ALİ.....	22
CİĞERZADE İBRAHİM EFENDİ.....	23
ÇAKMAKCI SAİD.....	24
ÇOLAK DURDU.....	25
ÇUHADAR ALİ.....	26
DAYIZÂDE HACI MEHMET EMİN EFENDİ.....	27
DEDEZADE MEHMET HİLMİ EFENDİ.....	28
DEMİRCİOĞLU MEHMET.....	29
DOKTOR MUSTAFA.....	30
ECZACI LÜTFİ (KÖKER).....	31
EŞBAH MEHMET.....	32
EŞBAH OSMAN.....	33
ETLİOĞLU AHMET DURAN.....	34
EVLİYAEFENDİ.....	35
FATMALIOĞLU DERVİŞ AĞA.....	36
FINDIKLIOĞLU ALİ ÇAVUŞ.....	37
FINDIKLIOĞLU İBRAHİM.....	38
GANİYUSUFOĞLU HAYRİ BEY.....	39
GIVRAK İBRAHİM.....	40
GÖLLÜLÜ YUSUF ÇAVUŞ.....	41
GÜZEL HOCA ŞERİF HATUN.....	42
HACI HASAN EFENDİ (AYŞEHOCAGULLARINDAN)....	43
HACI SİPAHİLERDEN HASAN OĞLU ÖMER.....	44
HAFİZALİ EFENDİ (GÖRGEL).....	45
HASESOĞLU HACI İBRAHİM.....	46
HOYLU MUSTAFA.....	47
HÜRÜ ANA.....	48
KAHVECİ KAMİL (KURTUL).....	49

KANADIKIRIKAHMET HOCA.....	50
KARADAĞ, HÜSAMETTİN.....	51
KARAKIZOĞLU MUHİTTİN.....	52
KARAKIZOĞLU ZEKİ.....	53
KARAMANLI FAKISI HACI HASAN EFENDİ.....	54
KARAYILAN (MOLLA MEHMET).....	55
KILIÇ ALİ BEY.....	56
KISAKÜREKZADE AVUKAT MEHMET ALİ BEY.....	57
KISAKÜREKZADE ŞAHAP.....	58
KODAZZADE AHMET EFENDİ.....	59
KUŞÇUOĞLU MUSTAFA.....	60
MAMIK MEHMET ÇAVUŞ.....	61
MILLİŞ NURİ.....	62
MUALLİM HAYRULLAH.....	63
MÜHENDİS ABDÜLLATİF.....	64
MÜMTAZ EREN.....	65
NALBANTZADE AHMET EFENDİ.....	66
NALBANTZADE ALİ EFENDİ (YANIK).....	67
ONBAŞI OSMAN (ERŞAN).....	68
OSMANCAALİ.....	69
PİŞKİNZÂDE ALİ RIZA EFENDİ.....	70
RAFET EFENDİ (SEÇKİN).....	71
RAHMACIOĞLU SÜLEYMAN AĞA.....	72
RIZVAN HINAZ.....	73
RIZVANZADE HAFİZ MEHMET EFENDİ.....	74
SAÇMALIOĞLU MEHMET.....	75
SAİD YALÇIN.....	76
SANDALZADE HAFİZ OSMAN EFENDİ.....	77
SENEMAYŞE.....	78
SİNANOĞLU ABDÜLHAMİD SAYDAM.....	79
SÜTÇÜ İMAM.....	80
ŞEKERCİ ÖKKEŞ (ÖKKEŞ ŞEKER).....	81
ŞEYHALİ SEZÂİ EFENDİ.....	82
ŞEYHOĞLU BENLİ ÖKKEŞ.....	83
ŞEYHOĞLU MUHSİN BAYRAM.....	84
TEKYENİŞİNZADE ÇAVUŞ HAFİZ MEHMET EFENDİ.....	85
TEKYENİŞİNZADE MUSTAFA EFENDİ.....	86
TEPEDELEN HALİLAĞA.....	87
TİYEKLİOĞLU KADİR.....	88
ÜZÜMSUYUZADE MEHMET EFENDİ.....	89
VEZİR HOCA (MEHMET ALPARSLAN).....	90
YAHYA HOCA.....	91
YAKUP HAMDİ AĞA (PAŞO AĞA).....	92
YÖRÜK SELİM.....	93
YÜZBAŞI MAHMUT BEY.....	94
ZÜLKADİRZADE SÜLEYMAN BEY.....	95
ŞEHİT VE GAZİLERİMİZ.....	96

ABDAL HALİL AĞA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1872'de doğdu. Maraş'ta yaşayan abdalların ağası ve Maraş milli mücadelesinin sembol ismidir.

Fransız işgal güçlerini davul zurna ile karşılamak isteyen Ermeni ileri geleni (milletvekili) Hırlakyan'ın talebini geri çevirdiğinde, ayaklarının dibine yüklüce bir bahşiş atıldığında;

“-Değil bir kese, davulumun kasnağını altınla doldursanız din gardaşımlın bağına çomağımı vurman” sözleri ile bir anda bayraklaşmış, destansı Maraş milli mücadelesinin öncü isimlerinden olmuştur.

Okuma yazması yoktur. Geçimini davul çalarak sağlamış ve kendisi gibi davul çalan abdalların ağası ve Abdallar mahallesinin muhtarı olmuştur. Soyisim kanunu ile “Davulcubaşı” soyadını almış ve 1946'da vefat etmiştir. Mezarı Şeyhadil mezarlığındadır.

**ABDULLAH ÇAVUŞ
(MEDİNELİOĞLU)**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1891'de doğdu. Babası Medinelî oğullarından Sofu Mehmet Ağa, annesi Fatma Hatundur. Medrese eğitimi alır. Baba mesleği olan tabaklık (deri işlemeciliği) mesleğini icra eder.

Küçük yaştan itibaren gözü pek ve yiğit bir delikanlıdır. Seferberlik ilanı ile askere gider. Birçok cephede savaşır. Osmanlının yenik sayılarak silah bırakması ile çavuş olarak terhis olur. 12 yıl aradan sonra memleketine döner.

Şehrin işgali üzerine silaha sarılarak en önde mücadeleye katılır. Kuvayı Milliye'nin Hatuniye mahalle sorumluluğunu üstlenir. Kuytul mahallesinde düşman karargahı olan Alaca Orçan'ın evini içindeki Fransız ve Ermeni kuvvetleri ile birlikte ateşe verir.

Kardeşleri Medinelioğlu Ahmet ve Medinelioğlu Seydi Halit'in yanı sıra dayısının oğlu Emiroğlu Osman, Kasap Ziya, Çingiloğlu ve Gödeoğlu Hüseyin Ağa silah arkadaşlarıdır.

Fransız birlikleri ile Ermenilerin irtibatını sağlayan ve düşmanın önemli karargahlarından olan Katolik kilisesi civarındaki çatışmalarda 2 Şubat 1920'de vurularak şehid olur.

A sepia-toned portrait of a man with a dark beard and mustache, wearing a dark jacket and a light-colored shirt. The portrait is set within an ornate, arched frame with decorative elements. Below the portrait is a gold-colored banner with the name 'ALİ HAFİZOĞLU MEHMET PEHLİVAN' written in black capital letters.

**ALİ HAFİZOĞLU
MEHMET PEHLİVAN**

Gazi, Milli Mücadele Kahramanı, Elbistan Karahüyük'te 1877'de doğdu. Babası Mustafa Kahyaoğlu Ali Hafız Efendi, annesi Zeynep Hanımdır. İyi bir eğitim alarak ilim konusunda kendisini yetiştirir. İlk eğitimini Elbistan'da aldıktan sonra Şam ve Mısır'da başta hukuk olmak üzere çeşitli ilimlerin tahsilini yapar. Müderris ve mustantik (hakim) olarak görev yapar. Aynı zamanda güçlü, kuvvetli bir güreşçidir. Uzun boyu, cesareti ve acı kuvveti ile çevrede ün salar.

Maraş'ın işgal haberini aldığı anda yerinde duramaz ve hemen çete oluşturmaya başlar. 138 kişilik bir çete gurubu oluşturur. Şehiriçi çatışmaların başlaması ile de çeteleri ile birlikte 8 Şubat 1920 günü Maraş'ın imdadına yetişir.

Arslan Bey hatıralarında 8 Şubat gününün olaylarını anlatırken; "Elbistan'dan Nakipoğlu Mehmet Ağa ve Alihafizoğlu Mehmet Pehlivan 300 kadar bir kuvvetle gelmişler, Cancı'ı takti bir karargaha yerleşmişlerdi" der.

Mehmet Pehlivan'ın çetelerinden isimleri hatırlananlar; Kürmeli Yusuf Ağa, Taşo İbrahim, Kuceranın oğlu Hasan Hüseyin Ağa, Kara Halit oğlu Ali Ağa, Hacı Hasan oğlu Hacı Musa Ağa, İğdeli Mehmet Ağa ve Kuruoğlanlardan Vehneli Mehmet Ağa'dır.

Savaş sonrası İl Encümen Üyesi olarak görev yapan Mehmet Pehlivan'a Ankara'dan Birinci Millet Meclisine katılması için çağrıda bulunulur ise de özel sebeplerden dolayı hasta raporu olarak bu daveti geri çevirir. Güreş ve çiftçilik ile iştigal eder iken 1941'de vefat eder.

**ARİFÎ ZADE HACI
BEKİR SİTKİ BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı ve eski belediye başkanı. Maraş'ta 1869'da doğdu. Babası Arifî Bey, annesi Şerif Hatun'dur. 1915'de Belediye Başkanı seçilir.

Şehir İngilizler tarafından işgal edildiğinde belediye başkanlığına devam etmektedir. Ermeniler İngiliz işgal komutanlığına dilekçe vererek hakkında şikayette bulunarak yargılanmasını isterler. Şeyh Ali Sezai Efendinin Mısırlı Hasan Rıfai'ye verdiği bilgiler sayesinde yargılanmaktan kurtulur.

Bayrak olayından sonra oğlu Abdulkadir ve Beşenzade Hacı Nuri ile birlikte Sezai Efendiye giderek millî bir teşkilat kurmak için fikir alış verişinde bulunur. Şehrin ileri gelenleri Şekerîî Camii hücresinde toplantıya davet edilir.

Millî Mücadele için Ali Sezai Efendi ve Rafet Efendi başkanlığında kurulan ilk Heyeti Müteşebbise üyesidir. Çiçekli'de toplanan Merkez Heyeti tarafından aza seçilir. Kuvayı Milliye'nin şehirde teşkilatlanmasına katkıda bulunur.

Fransız işgal kuvvetleriyle yapılan 22 günlük savaşın öncesinde şehrin ileri gelenleri ile birlikte görüşme yapmak için gittikleri Kışla da alıkonularak tutuklanır. Savaşın devam ettiği 22 günlük süreyi Kışla da General Keret'in esiri olarak geçirir. Fransız işgal kuvvetleri 11 Şubat 1920 gecesi geri çekilirken beraberlerinde diğer esirlerle birlikte onu da götürürler. 18 ay esaret altında kalır.

Halep'te geçen esaret günlerinde çok işkence görür.

Yapılan antlaşma ile 1921 Ağustos'unda serbest bırakılır. Maraş'a döner. Üç evlilikten altısı erkek, dokuzu kız olmak üzere on beş evladı olur. Kızı Şerife Hatun Erdem Bayazıt'ın annesi, oğlu Abdulkadir ise Orhan ve Ali Sezai'nin babasıdır. 15 Ocak 1929'da vefat eder.

**ARSLAN BEY
(TOGUZATA)**

Gazi, Milli Mücadele Kahramanı. Maraş harbinin simge ismidir. Kafkas göçmenidir. Baba adı Hasanbeyzâde Abdullah, anne adı Nezîre'dir. 1886'da Göksun'un Fındık köyünde dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğrenimini Elbistan İptidai Mektebi Rüştiyesinde tamamlar. Medrese eğitimi alarak Arapça öğrenir. 1908'de Halep'e giderek polislik mesleğine girer. Mesleğinde yükselir. Halep, Beyrut ve Trablusgarb'ta görev yapar. Ser komserliğe kadar yükselir. Mondros Mütarekesinden sonra Maraş'a döner.

Şehrin ileri gelenleri ile görüşüp teşkilatlanma çalışmalarını başlatmak ister ise de başlangıçta başarılı olamaz. Bayrak Olayı ile teşkilatlanmanın bir zaruret olduğu görülür. Müdafaa-yı Hukuk Teşkilatı kurularak başkanlığına getirilir.

21 Ocak günü şehrin ileri gelenlerinin tutuklanması üzerine düşmanla çatışmayı başlatır. 22 gün süren çatışmalar onun azmi ve inancı ile sonuca ulaşır.

Gazi Mustafa Kemal'in çağrısıyla TBMM'nin Birinci döneminde milletvekili seçilir. Meclise girer. Mecliste iken izinli sayılarak Adana cephesine katılır.

Muharebeden sonra Göksun ilçesinin Büyük Çamurlu köyünün Meryemçil yaylasında çiftçilikle uğraşır. Burada bir çeşit gözcülüğünde tutulur. Sonra burayı satarak Göksun'da bugün kendi adı ile anılan çiftliği alır. 1946'da Maraş'a yerleşir. Hatuniye Mahallesinde oturur. Pazarcık'ta çiftçilik yapar.

Kurtuluş bayramlarında en önde yürürdü. Bütün Maraşlı ona hürmet ederdi. 6 Haziran 1963'de vefat etmiştir.

AŞIKLIOĞLU HÜSEYİN

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı ve Maraş harbinin sembol isimlerinden. 1888'de Maraş'ta doğdu. Baba adı Mustafa, anne adı Ümmügülsüm'dür. 12 yıl askerlik yaparak birçok cephede savaşır. En son görev yeri Çanakkale cephesidir. Memleketine döndüğünde doğup büyüdüğü şehri işgal edilmiş bulur. Bayrak olayının ertesi günü önünden geçen düşman komutanı ile çatışır, ondan beklenen saygıyı göstermez ve onunla uzun bir diyaloga girer. Fransız komutanı ile yapılan bu diyalogu meşhurdur ve birçok eserde ayrıntılı şekilde yer alır.

Maraş'ın kurtuluşunun ardından Antep savunmasına katılır. Civar bölge harplerinde de görev almıştır.

Teyzesinin kızı Gülkız'la evlenir. 5 kız bir oğlu olur. Harbin ertesi günü doğan kızının adı Fethiye'dir. Mesleği saraçlıktır. Güzel konuşur. Terbiye insanıdır.

11 Nisan 1941'de vefat eder. Şeyhadil'de medfundur.

ATA BEY (MUTASARRIF)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Nevşehir'de 1882'de doğdu. Mülkiye mektebini bitirdi. Bir süre müderrislik yaptıktan sonra 04.05.1917'de Maraş Mutasarıfı olarak atandı.

I. Dünya Savaşı sonrasında asayişî sağlamak bahanesiyle İngilizlerin işgaline uğrayan Maraş'taki İngiliz işgalini tanımayarak işgal komutanına; "Memlekette emniyet ve asayişî ihlâl eden bir hal mevcut olmadığından sizleri ancak bir misafir sıfatı ile kabul edebilirim" cevabını verdi.

Gösternelik İngiliz idaresinde halkın can ve mal güvenliğini sağladı. Bir yandan da olası bir savaş için hazırlıklar yaptırdı. Fransız idaresi ile de iyi geçinmeye çalıştı ise de başarılı olamadı. Bir yandan Fransız ve Ermenilerin halka zarar vermelerini engellemeye çalışırken bir yandan da Müslüman Türk halkının taşkınlıklarını önlemeye çalıştı. Zaman zaman çaresiz kalıp "Ben ne yapabilirim?" diyerek kendini yargıladı.

Osmanlı Meclisi Mebusanında Milletvekili seçildiği için 14.12.1919'da Maraş'tan ayrıldı. TBMM'nin 1., 2. ve 3. dönemlerinde Niğde Milletvekili olarak görev aldı. 21 Nisan 1921'de İçişleri Bakanı oldu. 1 Ocak 1931'de vefat etti.

AYŞEHOCAOĞLU ALİ SAYGILI

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1815'de Maraş'ta doğdu. Babası Hacı Ali Efendi Kuzucak köyü imamıdır. Askerlik öncesi kunduracılık mesleğinde çalışır. I. Dünya Savaşı'nın sona erdiği günlerde askere gider. Sıhhiye olarak Şam'da askerlik yapar. 1 yıl 9 ay esir kalır. Mütarekeden sonra İstanbul üzerinden memleketine döner. İngilizlerin yerlerini Fransızlara bırakıp şehri terk edişinden birkaç gün sonra Maraş'a gelir.

Yol yorgunluğunu atamadan elinde silah şehrin müdafasında görev alır. Şih Cami minaresinde ve Musaefendizadelerin (Arıkanlar) evindeki mazgalda nöbet bekler. Bir ara Divanlı'daki ailesini merak ederek nöbet yerini terk eder.

Herkesin onun tekrar dönmeyeceğini düşündüğü bir anda silah elinde geri döner. Niçin ailesinin yanında kalmayıp da geri döndüğü sorulduğunda:

-Kader birliği ettik, harbe beraber başladık. Ölürssek de kalırsak da beraber olacağız, der.

Savaşın 15. veya 16. gününde Cami ve civarı Abarabaşı kilisesinden açılan yoğun bir saldırıya uğrar. Bir yordanfil (küçük top) mermisi cami minaresine isabet eder ve patlamadan oraya saplanır kalır. Bu mermi halen cami minaresinde tarihe tanıklık ederek saplandığı yerde durmaktadır.

Maraş'ın kurtuluşunun ardından Antep cephesine de katılır. 10 Mart 1984'de vefat eder.

**BAHÇECİ ALİ ÇAVUŞ
(KURTUL)**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1893'de doğdu. Babası Kahveci Kamil Efendi, annesi Emine Hanım'dır. Askerliğini çavuş olarak tamamladığı için Ali Çavuş olarak bilinir. Ayrıca ziraatla uğraşıp bahçe yaptığı için de Bahçeci Ali Çavuş diye anılır. Şehir içi çatışmaların başladığı daha ilk günlerde babası Kahveci Kamil Efendi sokakta Ermenilerce şehit edilir.

Ali Çavuş kendi evinde yangın çıkartarak Eytamhane'nin de yanmasını sağlar. Alev alan Eytamhane'de barınamayan Ermeni askerleri dışarı çıkmak zorunda kalır. Ali Çavuş evlerinin duvarına açtığı mazgal deliğinden Ermenilere ateş açar. Eğitimli bir asker olan Ali Çavuş attığını vurarak babasının intikamını da alır.

Maraş'ın kurtuluşunun ardından Antep savunması için yollara düşer.

Savaş bitmiştir ama oturacak bir ev yoktur. Babası şehit olmuş, evleri içindikilerle birlikte yanmış, annesi ve kardeşleri orta yerde kalmıştır. Gerçi tüm şehir aynı kaderi yaşamaktadır. Kimsede yiyecek kalmamıştır.

Fırınlardan açıldığını gören Ali Çavuş fırına ekmek almaya gider ama cebinde parası yoktur. Fırınıcını tanıdığı olsa gerektir ki:

-Kalsın Çavuş, kalsın. Sonra ödersin, der ve istediği kadar ekmeği verir.

Ali Çavuş hayatı boyunca bu olayı unutmaz.

29 Mayıs 1978'de vefat eder. Dokuz evladından biri de gençlik yıllarında sırtında sebze taşıyıp bahçecilik yapan işadımı İsmail Kurtul'dur.

**BAYAZITZADE
ABDULLAH BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1880'de doğdu. Babası Bayazıtoğlu Bekir Beydir. Medrese eğitimi alır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi bölümünü birincilikle bitirir. Bursa Ulu Cami ve Yeşil Cami medreselerinde müderris muavinliği görevinde bulunur.

Bayazıtoğlu Yaver Beyin kızı ile evlenerek adliyeye intisap eder. Sivas, Birecik, Mersin, Kilis, Osmaniye, Tarsus ve Pazarcık gibi Anadolu'nun çeşitli yerlerinde savcılık ve hakimlik görevlerinde bulunur.

Şehrin düşman işgaline uğradığı günlerde Pazarcık savcısı olarak görev yapmaktadır. Pazarcık da Kuva-i Milliye teşkilatının kurucuları arasında yer alır. Fransız kuvvetlerinin Antep'den yardım almasına engel olucu faaliyetlerde bulunur. İstiklal Madalyası ile ödüllendirilir.

Savcılık görevinden 1924'de istifa ederek Maraş'a döner. Serbest avukat olarak çalışır. O yıllarda Maraş barosunda hukuk mezunu tek avukattır. İki dönem il genel meclis üyeliğine seçilir. 1946'da vefat eder.

**BAYAZITZADE
MUHARREM BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1898'de doğdu. Babası Hakkı Bey, annesi Hacer hatundur. İlk tahsilini Maraş'ta, sultani tahsilini İstanbul'da yaptı. Bursa Ziraat mektebinde okurken Çanakkale savaşı başladı. Mülazim-evvel (asteğmen) olarak cepheye gitti. Teğmen rütbesiyle bölük kumandanlığına yükseldi.

Savaş sonrası İstanbul'da Halide Nusret Zorlutuna ile nişan yaptı ise de memleketinin işgali ile Maraş'a döndüğünden nişan bozuldu. Silahlı, silahsız 250 kişilik bir Bertiz çete gurubu oluşturdu. Fransız birliklerini Bababurun'da karşılayanlardan biri olarak onları bozguna uğrattı.

Maraş milli mücadelesinin her safhasında görev aldı. Maraş'ın kurtuluşundan sonra çeteleriyle birlikte Antep savunmasına katıldı. Antep'den sonra Sakarya meydan muharebesine katıldı. Ağır bir şekilde yaralanarak hastaneye kaldırıldı. İstiklal Madalyası ile taltif edilerek kendisine maaş bağlandı. 14 Eylül 1939'da vefat etti.

**BAYAZITZADE MEHMET
ZAFER BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1891'de doğdu. Babası Mahmut Arifi Paşa, annesi Habibe hanımdır. İlk tahsilini Maraş'ta tamamlayıp İstanbul Galatasaray lisesinde okurken İstanbul'un işgali ile tahsilini yarıda bırakıp Maraş'a döndü. Maraş belediyesinde katip olarak görev aldı. Şehrin işgal edilmesi ile İstanbul'dan dönen Çanakkale gazisi ve amcazadesi Muharrem Bey'le birlikte Bertiz çetelerini organize etti.

Başta Bertiz köyleri olmak üzere civar köyleri tek tek gezerek vatan ve milletin kurtuluşu için yapılması gerekenleri anlattı. Her köyden mücadeleye katkı verecek olan isimleri tesbit ederek kayıt altına aldı.

Zafer Bey milli mücadelenin başlaması ile Arslan Beyin emrinde bilfiil bütün cephelerde çarpışarak yararlıklar gösterdi.

Milli mücadele sonrası 1937 yılına kadar Maraş vilayet genel meclisi sekreterliği görevini yürüttü. 1937'de Ankara'da Dahiliye vekaletine girdi. Mahalli idareler mümeyyizi olarak çalıştı. 26 Şubat 1957'de vefat etti.

BENLİ ALİ

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı.
Besni'nin Karalar aşiretine mensup.

Şehrin düşman işgaline uğraması ile vatan müdafaasında bulunmak üzere Kuvay-i Milliye'nin Pazarcık şubesine katılarak onlara destek verir. Düşman kuvvetlerinin Maraş-Antep arasındaki bağlantısını kesmeye çalışarak bölgedeki çatışmalarda yararlılıklar gösterir.

Şehir içi çatışmaların başlaması ile Mülazım oğlu Sait Efendinin kuvvetleri ile birlikte çatışmaların 4. günü olan 24 Ocak günü Atizi mevkiinde düşmanla çatışmaya girer. 3 gün süren çatışmalarda Göğnüklü Çerkez Uzun Yusuf ile birlikte şehit olur. Bu çatışmaların sonucunda düşman bozguna uğratılır. Silah ve teçhizatına el konulup kağanlar takip edilir.

BOMBACI AHMET

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Harbin en şiddetli zamanlarında kaledeki mücahitlere mühimmat ve erzak taşımak cesaretini gösterir. Ayrıca Ermeni sığınaklarının el yapımı bombalarla tahrip edilmesinde üstün gayretleri olmuştur.

Kendisi ile yapılan bir röportajda o günleri şöyle anlatır:

“Ermeniler Müslümanları evlerine çağırıyorlar ve yok ediyorlardı. Kadınları diri diri memelerinden astıklarını gördük. Hamamdan çıkan kadınların peçelerini yırtmışlar. Burası Kilikya oldu. Çarşafı kadınların geçmesi yasak demişler. Acemli Cami'nden bana kâğıt verdiler. Bütün mahalleye dağıttım kâğıt'ta “Korkman, cesur olun Sivas'tan top geliyor” yazılı idi” der.

**BUHARİZÂDE
ABDÜLHAKİM EFENDİ**

Şehit. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1889'da doğdu. Babası Hacı Mustafa Efendi Buhara doğumlu. Rus baskısının yoğunlaştığı yıllarda ailesi ile birlikte İstanbul'a gelir. Ailenin bir parçası İstanbul'a yerleşirken Hacı Mustafa Efendi belki de resmi bir görevle Maraş'a yerleşir.

Abdülhakim Efendi iyi bir eğitim alır. Tahsiline İstanbul'da devam eder. Osmanlı'nın son dönem meşhur paşalarından Enver Paşa ile amcaoğlu oldukları da söylenmektedir. Maraş'a döner ve Bedesten'deki Taşhan'da kitapçılık yapar.

Osmanlı'nın son dönem Maraş kitapçılarından olan Abdülhakim Efendi Taşhan da kumaş ticareti de yapar. Şerife Hanım'la olan evliliğinden bir kız iki oğlu olur.

Milli mücadelenin en kızıştığı günlerde Fatmalıoğlu Derviş Ağa ile omuz omuza Bedesten'de çarpışırken 5 Şubat 1920'de şehit edilir. Cenazesi bugün kaybolmuş olan Çarşıbaşı Cami hazresine kaldırılır.

Abdülhakim Efendi'nin şehadetinden sonra çocuklarına kız kardeşi Selamet (Ülger) Hanım annelik yapar. Aile "Özaydın" soyadını alarak günümüzde varlığını sürdürmektedir.

CENNET ALİ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Neditirli'de 1882'de doğdu. Babası Ahmet oğlu Durdu Ağa, annesi Döne Hatun'dur. Ceyhan Nehri boyunca konar göçer bir hayat yaşarlar. Ermeni azınlıklarının baskı ve zulümleri bu dönemde daha bir artar. Mal ve cana yapılan baskılara ve haksızlıklara devletin çözümü üretmemesi, adaleti sağlayacak gücü olmaması ferdi arayışların kapısını aralar. Her dağ başında bir "Köroğlu" peydahlanır. İşte Cennet Ali de o Köroğlu misali dağa çıkanlardan biridir. Bir elin parmakları kadar olan adamları ile birlikte dağları mesken tutarak Ermeni eşkiyalarına karşı hak mücadelesine girer. Bölgede mazlum ve mağdurların umidi ve güvencesi olur. "Cennet" lakabı da belki de ona bu dönemde verilir.

Şehrin düşman işgaline uğraması ile Süleymanlı tarafından şehre sızmaya çalışan Ermeni çetelerine göz açtırmaz. Yoğun karın yolları kapattığı ve şehirden haberlerin kesildiği günlerde onbir adamı ile 20 Ocak 1920'de Mağaralı bölgesinden şehre girer. Devriye gezen Fransız kuvvetlerinin "dur" emrine silahla cevap verince çatışma başlar. Fransız devriyesi geride ölü ve yaralı bırakarak geri çekilmek zorunda kalır.

Zaten bu olay üzerine Fransız komutanı ertesi gün şehrin ileri gelenlerini çağırarak ve tutsak edecektir. Aynı gün Arslan Bey de savaşın başladığını tüm mahallelere ilan edecektir.

21 gün sürecek sokak çatışmalarının ilk kurşununu atmak Cennet Ali'ye nasip olmuştur. Savaş sonrası suçları atfedilen Cennet Ali 1928'de vefat eder. Aile "Gözükara" soyadını almakla birlikte "Cennetler" lakabı ile de anılır. Mezarı Kavlaklı mezarlığındadır.

A sepia-toned portrait of a man with a white turban and a dark beard, framed by an ornate, arched wooden frame. The frame is decorated with intricate carvings and a row of small, round, golden ornaments along the top edge. The background of the portrait is a light, textured surface.

CİĞERZADE İBRAHİM EFENDİ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1896'da doğdu. Babası C gerzade Abdullah Efendi, annesi Fatma hanımdır. Dini ilimler tahsil etti. 1913'de şerife hanımla evlendi. Bir oğlu bir kızı oldu.

Sokak çatışmalarının başladığı ilk günlerde  d rg c  mescidi (İklime Hatun Türbesi)  n ndeki yokuşta bir Fransız askeri vurulur, cesedi yol ortasında kalır. Karşılıklı sürekli ateş edildiğinden ne düşman tarafından ne de Türklerden kimsecikler çıkıp da cesedin üzerindeki silahlara dokunamaz. Hava karardığında Ermeni şekerci Agop'un oğulları daha atik davranıp Fransız askerinin silah ve cephanesine el koyarlar.

Ermeni şekerci Agop'un bitişik komşusu olan C gerzadelerin İbrahim Efendi tek başına Agop'un kapısına dayanıp  d rg c  hocanın evindeki çetelerin Fransız askerinden alınan silah ve cephaneyi istediklerini, vermedikleri takdirde eve hücum edeceklerini söyleyerek silah ve cephaneyi teslim alır.

Çarpışma içerisinde ayağından yaralanan İbrahim Efendi  arşbaşı Camiinde İmam Hatip olarak görev alır. Hanımının 1926'da vefatından sonra iki evlilik daha yaparak dört kızı, beş oğlu daha olur. 1971'de vefat eder.

ÇAKMAKCI SAİD

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta doğdu. Doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1898 olarak tahmin edilmektedir. Bazı kaynaklar Tüfekçi Bayazıt Usta'nın oğlu olarak kaydederken bazıları da yeğeni olarak kaydetmektedir.

Said askerliğini jandarma olarak yapar. Şehrin Fransızlar tarafından işgal edildiğinin ertesi günü olan 31 Ekim 1919 Perşembe günü Uzunoluk'da Kel Hacı'nın kahvesinde oturmakta iken kadın çığılığı ile dışarı çıkar. Fransız işgal kuvvetlerine mensup Ermeni askerlerinden bir grup hamamdan çıkan kadınlara sarkıntılık etmektedir. Hallerinden sarhoş oldukları da anlaşılır. Kadınların çarşafalarını çekştirerek "burası artık Fransız ülkesi oldu. Fransa da çarşafı gezilmez" derken kadınlar da çığılık atarak "yok mu bir insaf ehli" diye yardım çağırır.

Said ve arkadaşları Ermenilere nasihat etmek ve olay büyümeden kadınları kurtarmak isterlerse de açılan ateş ile yaralanırlar. Ermenilerin açtığı ateşte yaralananlar arasında Said'in yanı sıra Gaffar Kabuloğlu Osman ile Darül Muallimin öğrencisi Taha da vardır.

Olayı dükkanından gören Sütçü İmam Olay yerine gelerek Said ve arkadaşlarını yaralayan Ermeni askerlerin üzerine silahını boşaltarak Maraş milli mücadelesinin de ilk kıvılcımını ateşlemiş olur.

Yapılan tedavi sonucu Osman ile Taha iyileşir. Said ise kurtarılamayarak birkaç gün sonra vefat eder.

ÇOLAK DURDU

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Merkez'e bağlı Kertmen köyünde 1882'de doğdu. Baba adı Memiş, anne adı Meryem'dir. Adı nüfus kayıtlarına Durmuş olarak geçer.

Şehrin işgal haberi tüm bölgede olduğu gibi Kertmen'de de üzüntü yaratır. Fransızlarla çatışmaların başladığı duyulduğunda ise ailesi ile helalleşerek; "Ben Fransızlarla savaşa gidiyorum, ya şehit olurum ya gazi" diyerek yola çıkar.

Yanında arkadaşı Uzun Ahmet vardır. Uzun ve zahmetli bir yolculuktan sonra Cancık Mağarasına ulaşırlar. Mercimektepe'yi savunan Türkoğlu Mustafa ve Nedirli çetelerine dahil olur. Savaş boyunca büyük yararlılıklar gösterir.

Aksu istikametinden Fransız kuvvetlerine yardıma gelen Albay Normand kuvvetlerinin tüm güçleri ile yüklendikleri Mercimektepe'yi savunmak için son kurşununa kadar çarpışır. Arkadaşı Uzun Ahmet'in gözleri önünde şehit olur. Nüfus kaydına vefat tarihi 10 Şubat 1920 olarak geçer ise de şehadeti bu tarihten birkaç gün önce olması gerekir.

Soy isim kanunu ile aile Kayaalp soyadını alır.

ÇUHADAR ALİ

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1903 de doğdu. Babası Çuhadar Hacı Mustafa Efendi'dir. Rüştîye'ye devam eder. İngilizce'ye merak sararak öğrenir.

Şehrin düşman işgaline uğraması ve Sütçü İmam Olayı'nın akabinde iki Türk'ün Ermeniler tarafından öldürülmesi üzerine onların intikamını almak için yola çıkar. Mercimektepe civarında yakaladığı üç Ermeni çeteciden ikisini öldürüp birini yaralar.

Ermenilerin baskısı ile Fransızlar tarafından her yerde aranmaya başlanılınca büyüklerinin tavsiyesi ile Bertiz'e gider.

Bertiz'de Bayazitoğlu Zafer ve Muharrem Beylerin oluşturduğu çetelerle şehiriçi muharebelerine katılır. En önde savaşır. Bir çatışmada ağır yaralanır. Yaralarına ve arkadaşlarının tavsiyelerine aldırmadan düşmanla çarpışmaya devam eder. Mecalsiz kaldığında evine götürülür ve on beş gün sonra ise henüz 17 yaşında iken vefat ederek şehit olur.

**DAYIZÂDE HACI MEHMET
EMİN EFENDİ**

Gazi. Müderris. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1847'de doğdu. Osmanlı'nın son dönem yetiştirdiği büyük bir âlim ve müderristir. Okuttuğu öğrencilerin çokluğu sebebiyle Ziyaizâde diye isim almışsa da zamanla bu Dayızâde olarak değişmiştir.

Medreselerde müderrislik görevinin yanı sıra Bayazıtlı, Şekerli ve Ulu Câmi'de vaazlar verir. Vaazlarına gayrimüslimler de büyük ilgi gösterir, nasihatleri dinlenilir.

Şehrin işgali üzerine malı ve canı ile savaşa iştirak eder. Kuvayı Milliye'ye evinin kapılarını açar. Arslan bey ilk karargahını onun evinde kurar. Milli kuvvetler arasında ümitsizlik başgösterdiğinde çeteleri camide toplayarak; "Maraş kurtulacaktır. Bunda Allah'ın inayeti ve yardımı vardır. Hepimiz silaha sarılalım" diye nasihatlerde bulunur. Maraş'ın kurtuluşunun ardından Antep savunması için çete toplar ve götürür. İlk hanımından üç oğlu âlimdir, müderristir. 1921'de vefat eder. Âile soyisim kanunu ile "Pakdil" soyadını alır.

**DEDEZADE
MEHMET HİLMİ EFENDİ**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Belediye başkanı Hacı Bekir Sıtkı Bey'le yapılan toplantı sonucu Antep'te bulunan işgal kuvvetleri komutanına yazılan 2.11.1919 tarihli şikayet dilekçesine imza atar.

Bayrak Olayı'nın ardından millî bir teşkilat kurulması için Ali Sezai Efendi tarafından Şekerli Camii hüccresine çağrılır. Teşkilatın kurucuları arasında yer alarak maddi ve manevi katkıda bulunur.

Aileye ait olan Nakıp Camii civarındaki eski konakları Belediye tarafından istimlak edilerek restore edilmiş ve "Şairler ve Yazarlar Evi" olarak hizmete açılmıştır.

DEMİRCİOĞLU MEHMET

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1892'de doğdu. Babası Arap Ali, annesi Gülsüm Hanımdır. Askerlik görevine Halep Sancağında jandarma olarak başladı. Askerdeyken önce Balkan Harbinin, ardından 1. Dünya Savaşı'nın çıkması nedeniyle tam 7 (yedi) yıl aralıksız Halep Şam Cephesinde görev yaptı.

Vazifesini tamamlayıp Maraş'a döndü ve esnafliğa başladı. Kısa bir süre sonra, Maraş, önce İngilizlerin, ardından da Fransız ve işbirlikçi Ermenilerin işgaline uğradı. İşte tam Fransız askerlerinin şımarıp hadlerini aştığı bir dönemde çarşıda bir Fransız zabitanın "Maraşlılardan kız alacaz" cümlesi üzerine onu darp edip Yenicekale, Başkonuş bölgesine kaçtı.

Andırın bölgesindeki Ermeni Kilisesi baskınlarında önemli rol oynadı. Daha sonra Türkoğlu, Beyoğlu, Bababurun bölgesinde Fransızlara lojistik destek getiren bir trene çetesiyle baskın yaptı. Treinin raydan çıkması üzerine, ön lokomotifini ayıran Fransızlar, arka lokomotifini çalıştırarak kaçtı.

Şehir savaşlarında da Kışla Cephesinde çeteleriyle mücadele etti.

Savaş kazanılıp Fransızlar kaçtıktan sonra Kışla'ya giren ve düşmanları teslim alan ilk çetelerden biridir. 30 Kasım 1971 tarihinde hakkın rahmetine kavuşmuştur.

DOKTOR MUSTAFA

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1882'de doğdu. Elbistan'lı Nakibzâde Ali Rıza Efendi'nin oğludur. İlk ve orta tahsilini Maraş'ta yaptı. Tıbbiyye-i Şâhânededen mezun oldu. Elbistan belediye tabibi olarak görev yaptı. Birinci Cihan Harbine tabib olarak katıldı.

Fransız işgali haberine binâen kardeşi Eczacı Lütfi Beyle beraber Elbistan'a geçti. Sivas ile bağlantı kurdu. Maraş Elbistan arası mıntikalarda çete oluşturdu silah temini için çalıştı. Maraş harbinin her aşamasında bilfiil görev aldı.

Ümitsizliğin baş gösterdiği günlerde şehir eşrafının tavsiyesi ile Fransız komutanı ile görüşme yapmak üzere 10 Şubat günü yakın arkadaşı Balcıoğlu Mehmet'i de yanına alarak düşman tarafına geçti.

Arslan Bey durumu haber aldığıında Doktor Mustafa'nın engellenmesi için cemiyet üyelerine haber gönderirse de geç kalmıştır. Doktor Mustafa ile Balcıoğlu Mehmet'in Alman hastanesi dışında cesetleri bulunduğuında ise farklı söylentiler ortaya atılır.

Bir söylenti Doktor Mustafa ve arkadaşının Alman hastanesine vararak Doktor Laymen ve General Keret'le görüştükleri, aralarında karar birliğine vardıkları, ayrılışları sırasında ise Ermenilerin Hınçak komitesinden Doktor Artin ve Eczacı Leon tarafından kurşunlanarak şehit edilip cesetlerinin dışarı atıldığı yönündedir. Bir diğer söylenti ise düşmanla görüşmesini engellemek isteyen Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri tarafından öldürüldüğü yönündedir.

Sebepler her ne olursa olsun yüreği memleket sevgisi ile dolu olan Doktor Mustafa'yı rahmetle anıyoruz.

ECZACI LÜTFİ (KÖKER)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1890'da doğdu. Doktor Mustafa'nın küçük kardeşidir. Tıp Fakültesi Eczacılık bölümünü 1909'da bitirdi. Maraş'a dönerek eczane açtı. Seferberlik ilanı ile 1911'de Zeytin Redif Taburu'na atandı. Cihan harbinin sona ermesi ile terhis oldu.

Şehrin Fransız işgalinden önce Bertiz-Kale köyü üstünden Elbistan'a giderek teşkilatlanma ve silah temini çalışmalarında bulundu. Çatışmalar başladığında silahlı çeteleri ile şehre girdi. Cıncık mağarası mevkiini tuttu. Zalhocaoğlu Duran Efendi kuvvetleri ile birlik oldu.

Düşmanın şehirden temizlenmesinin ardından Haruniye, Osmaniye ve Antep cephelerinde de savaştı. Kurtuluşun sonra eczacılık mesleğinin yanı sıra Elbistan Kaymakam vekilliği, Maraş Belediye Başkanlığı, Ticaret Odası, Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Hava Kurumu başkanlıklarında bulundu. 9 Aralık 1965'de vefat etti.

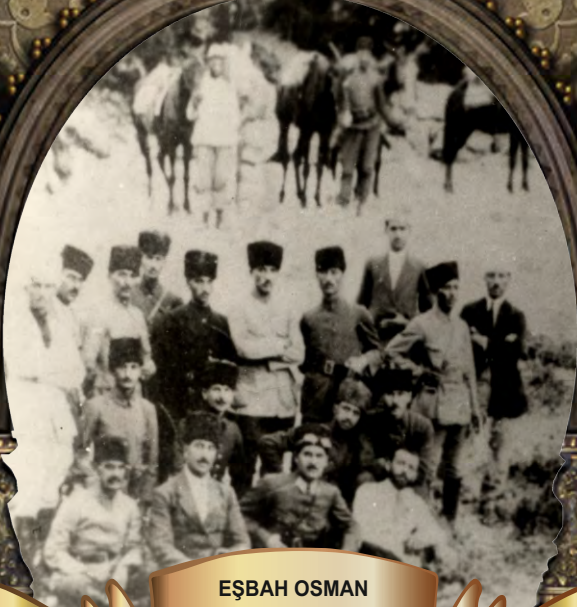
EŞBAH MEHMET

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1867'de doğdu. Babası Hacı Mustafa, annesi Zehra hanımdır.

Medrese eğitimi aldı. Ziraatçılıkla uğraştı. Şehrin düşman işgaline uğraması üzerine Ermenilerin şikayeti ile Fransızlar tarafından tutuklanarak Osmaniye'ye sürgüne gönderildi.

Sürgün olduğu Osmaniye'nin civar köy ve aşiretleri ile bağlantı kurarak bir çete teşkilatı oluşturdu. Maraş'ta harbin başladığını haber alır almaz kaçak yollardan Maraş'a döndü. Divanlı mahallesi çete gurup komutanı olarak görev aldı.

Nuh camiini yakmak isteyen Ermenilerin Bulgurcu'nun evinde toplandığını haber alınca "Allah'ın evine kefare sokmayız" diyerek karşı saldırıya geçti. Ermenileri darmadağın etti ama kendisi de o çatışmada 26 Ocak 1920'de vurularak şehit oldu.

EŞBAH OSMAN

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1898'de doğdu. Babası Eşbah zâde Mehmed Efendi, annesi Ayşe Hanım'dır. Birinci Dünya Savaşı başladığında ihtiyat zâbıtı olarak silah altına alınmış, birçok cephede savaşmış ve Yemen cephesinde esir düşmüştür. Bir yolunu bularak kaçıp Kilis'e gelir. Oradan da memleketine döner.

Memleketine dönüşü Maraş'ın işgal sonrası günlerine rastlar. Babası Mehmed Efendi Milli mücadelede şehid edilmiş, evi yakılmıştır. Ailesi ile helallaşıp babasının intikamını almak üzere çete oluşturup Antep savunmasına gider. Uzunluk'ta halka yaptığı etkili konuşması ile Antep cephesi için önemli miktarda yardım toplanmasına da katkıda bulunur.

Antep savunmasının devam ettiği günlerde düşmanla yapılan çarpışmalarda en başlarda yer alır. 12 Ocak 1921'de Antep'de şehid olur.

A black and white portrait of a man with a mustache, wearing a dark cap and a dark jacket over a light-colored shirt. The portrait is set within an ornate, arched frame with decorative elements. The frame is surrounded by a border featuring a repeating pattern of stylized flowers and a central floral motif. The background of the page is a textured, light-colored surface with decorative elements on the sides.

**ETLİOĞLU
AHMET DURAN**

Gazi, Milli Mücadele Kahramanı, Maraş'ta 1902'de doğdu. Babası Etlioğullarından Hacı Süleyman, annesi Fatma hanımdı. Doğup büyüdüğü şehir düşman işgaline uğradığında 18 yaşında bir delikanlı idi. Her Maraşlı gibi o da hemen kendine bir silah temin ederek Evliya Efendi'nin çeteleri arasına katıldı. Genç ve atik olması dolayısıyla en tehlikeli görevlerde kendini en öne attı. Savaşın ilk günlerinde düşmanın attığı bir dumdum kurşunu ile topuğundan vuruldu.

Arkadaşları tarafından hastaneye kaldırıldı. Çoğunluğu gayrimüslim olan hastabakıcılara güvenilmediği için evine götürülerek annesi tarafından kar bıçkısı ile kangren olan ayağı kesilerek tedavi edildi.

Kılıç Ali'nin iltifatlarına mazhar oldu. Savaş yıllarının ardından Ankara'ya çağılarak madalyası bizzat Gazi Mustafa Kemal Paşa tarafından göğsüne takıldı.

Yahudi asıllı olan Abraham ve Sulha'dan doğma İster'e gönlünü kapırdı. Müslüman olup "Melahat" adını alan İster ile 1927 yılında evlendi. Soyisim kanunu ile "Etili" soyadını aldı. 2 Haziran 1946'da vefat etti.

EVLİYA EFENDİ

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1881'de doğdu. Babası Defter-i Hâkânî memuru Mustafa Bey, annesi Elife Hatun'dur.

Ailenin Maraş'a yerleşme tarihi oldukça eskidir. Aileden çok sayıda ilim irfan sahibi çıkmış ve İstanbul'a giderek hizmet etmiştir.

Henüz beş yaşında iken Kuran-ı Kerim'i ezberler. Rüştîye mektebini bitirerek Bektutiye medresesi müderrisi Mehmet Mümtaz Efendi'den Arapça dersleri alır. 1912'de Maraş Evkaf (vakıf) memurluğuna atanır. 1914'de Şerife hatun ile evlenir.

Maraş işgal edildiğinde bir protesto beyannamesi hazırlayarak 447 kişiye imzalatarak resmi görevlilere teslim eder. Müdâfaa-ı Hukuk Cemiyetinde görev alır. Harbin başlaması ile beraber kendi mahallesi olan Acemli semt başkanlığına seçilir. Şehiriçi çatışmaların başlaması ile iki cepheye ayrılan şehrin batı cephesi çeteleri ile beraber kendisine verilir. Harbin her aşamasında en önde yer alır. Birçok düşman cephesini düşürür. Bir bakıma efsaneleşir.

Harbin 16. gününde Taşhan'da şehid düşer. Şehadeti 4 Şubat 1920 Çarşamba günü olmasına rağmen nüfus kaydında vefat tarihi 14 Şubat 1920 olarak görülmektedir. Harp de evi yanar. Geriye bıraktığı şey 18 yaşında dul bir kadın ve iki yetim çocuk olur.

**FATMALIOĞLU
DERVİŞ AĞA**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1882'de doğdu. Babası Fatmalioğlu Hacı Mustafa Efendi, annesi Emine Hanımdır. Rüstiye mektebinde okudu. Seferberlik ilan edilince Maraş'ta kurulan Menzil'de görev aldı.

Şehrin düşman işgaline uğraması ile maddi manevi bütün gücüyle mücadeleye katıldı. Kuva-i Milliye'nin Çarşıbaşı çete reisliğini üstlendi. Evini Heyet-i Temsiliye'nin emrine tahsis etti.

İmal, Orçan, Ağyar, Gafarlı, Peynirdere ve Bertiz köylerinden 500'e yakın çete topladı. Bunların tüm işlerini, silah ve cephanelerini temin etti. Evinin bahçesinde kurduğu mutfakta çeteler için sürekli yemek hazırlattı. Bölgede faaliyet gösteren Kılıç Ali kuvvetlerinin de ihtiyaçlarını karşıladı.

Düşman karargâhlarını ateşe vermede mahirleşti ve nam saldı. Maraş'ın kurtuluşundan sonra çeteleri ile birlikte Antep'in yardımına gitti. Maraş'ta yaşanan şapka olaylarına adı karıştırılarak Ankara İstiklal Mahkemesinde yargılandı. 1940'da vefat etti.

**FINDIKLIOĞLU
ALİ ÇAVUŞ**

Şehit. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1874'de doğdu. Babası Mustafa Efendi, annesi Selver Hanım'dır. İşgal öncesinde Divanlı mahallesinde bakkallık yaptı. Fransız işgali ile şehir genelinde çatışmalar başladığında mahallesindeki çetelerin başına çavuş olarak seçildi.

Emri altında bulunan çetelere Elbistan'dan silah ve mühimmat getirirken 26 Ocak 1920'de Dereli civarında pusuya düşürülerek şehit edildi. Cenazesi Kümbet Camii mezarlığına gömüldü. Mezarlık buradan taşınırken mezar taşı ailesi tarafından alınıp hatıra olarak saklandı. Aile günümüzde "Fındık" ve "Fındıklıoğlu" soyisini taşımaktadır.

FINDIKLIOĞLU İBRAHİM

Şehit. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1900'de doğdu. Babası Fındıklıoğlu Ali Çavuş, annesi Fatma Hanım'dır. Fransız işgali sonrasında şehir genelinde çatışmalar başladığında mahalledeki çetelerin başına çavuş olarak seçilen babasının emrinde çatışmalara katılır.

Fransız topçularının yoğun top bombardımanında bir şarapnel parçası ile başından yaralanır. Çatışmalar yoğunlaştığında kadın ve çocuklar Dereli köyüne doğru çekilirken onu da beraberlerinde götürürler. Kan kaybından yolda vefat eder. Cenazesi yol kenarına defnedilir.

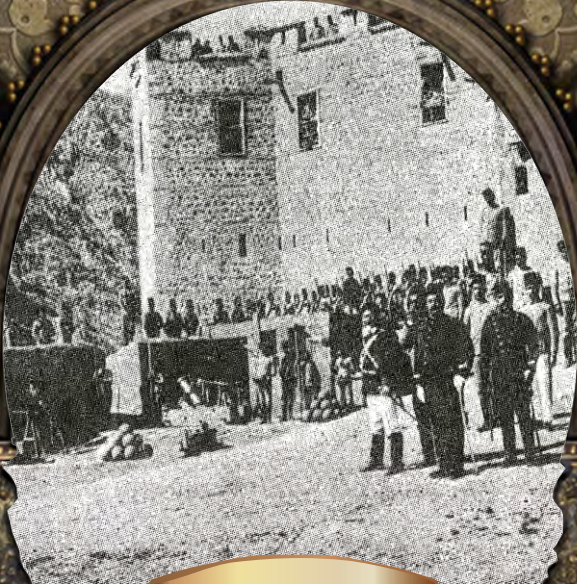
Savaştan sonra yol kenarında bulunan cenazesi alınarak Kümbet Camii mezarlığına taşınır.

**GANİYUSUFOĞLU
HAYRİ BEY**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1889'da doğar. Baba adı Ökkeş'tir. Ailenin kökeni 1700'lü yıllarda Rakka'dan Maraş'a görevli olarak gelen Ganiyusuf Ahmet Paşazâde Mehmet Paşa'ya dayanır. Kelbeyler Bia (Bey) ailesi diye bilinir. Savaş öncesi Paşa Hamamı'nı çalıştırmakta olup aynı zamanda Belediye Çarşısı'nda fes imalathanesi ve kuyumcu dükkanı vardır.

Bayazıt Süleyman beyin kızı Şerife Hatunla evlenir. Şehrin işgali üzerine mahallenin çete reisi seçilir. 7 Şubat 1920'de Kurtuluş İlkokulu civarında tuzağa düşürülerek şehit edilir. Ermeniler tarafından kafası kesilerek cesedi hamamın kızgınlığına atılır. Ceset harpten sonra bulunarak Şekerli Camii mezarlığına defnedilir. 1936 sonrası naaşı Şeyhadil mezarlığına taşınır. Mezar yeri bilinmemektedir.

Soyadı Kanunu ile aile "Korkmaz" soyadını almış olmasına rağmen 1954'de mahkeme kararı ile lakapları olan "Ganiyusufoğlu" soyadını alırlar.

GIVRAK İBRAHİM

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Kertmen'de 1869'da doğdu. Babası İbiş Ağa, annesi Huri kadındır. Bölgede iş bitiren, sevilip sayılan bir isim olur. "Gıvrak" lakabı da bu özelliğinin sonucudur.

Şehrin düşman işgaline uğradığı günlerde dağda kaçak durumdadır. Şehir içi çatışmalara katılmasa da Zeytun Ermenilerinin önünde durarak onların şehre yardımı gitmelerine engel olur.

Zeytun Ermenilerinin taşkınlıklarına son vermek için Albay Selahaddin Adil Paşa'nın komutasındaki 2. Kolordu görevlendirilir. Kolordu bünyesinde bölgeyi bilen sivil ve gönüllü bir birlik oluşturulmasına karar verilir ve başına da Gıvrak İbrahim getirilir. Çoğunluğu Gıvrak İbrahim'in cezaevi arkadaşlarından ve bölge halkından oluşan bu sivil birlik 25. Alay kıtaları ile birlikte 27 Haziran 1921 günü Zeytun'u muhasara altına alır. Zeytun'un kuzeydoğu cephesi olan Ayazdere tarafı Gıvrak İbrahim çetesi tarafından ele geçirilir. İsyançıların ele başları 29 Haziran gecesi kışlının batısındaki dereye kaçarak firar etmiş ama kısla Türk birlikleri tarafından ele geçirilmiştir.

Gıvrak İbrahim Antep savunmasına yardıma gidecek olan Akıncı birliklerinin de başında görev alır. Antep'te çatışmalara en önde katılır ve dizinden yaralanır. 1922'de de vefat eder.

G  LL  L   YUSUF   V   

  hid. Milli Mücadele Kahramanı. 1892'de Maraş'ın G  ll   köyünde doğdu. Babası Topuz Mehmet A  a, annesi Cennet Hanımdır. Ailesi Cerit'in Topuzlar koluna mensuptur. Seferberlik ilan edildince askere gitti. Birçok cephede savaştı. Arabistan    llerinde İngilizlere esir düştü. Yıllarca Mısır'da esaret hayatı yaşadı.

Mübadele ile e  aretten kurtularak Maraş'a döndü. Memleketini işgal altında görünce "...memleketim düşman işgali altında iken ben bu elbiseyi   ıkaramam. Arabistan'da düşmandan   c  m   alamadım bari Maraş'ta doya doya alayım" diyerek gönüllü jandarma yazıldı. I  galci Fransız birliklerinin   h  re girdikleri ilk günü vilayet kapısında dimdik duran ve Fransızlarla birlikte   ımarık Ermenileri durduran o idi. Düşmana yardıma gelen Fransız birliklerini Bababurnu'nda durduran ve dağıtın çetelerin de arasında idi.

Geceli gündüzlü 21 gün sürecek olan çatışmaların en önünde yer aldı. Kısa boylu, gözünü daldan budaktan esirgemeyen fevkalade cesur bir çete idi.

Ekmekçi mahallesindeki Ermeni evlerinin ve   ekerdere Kilisesi'nin ateşe verilerek bertaraf edilmesini sağladı. Teslim olmamak için direnen Tekke Kilisesi'nin muhasarası sırasında 5   ubat 1920 Perşembe günü kiliseden atılan bir kurşunla   ehit oldu.

**GÜZEL HOCA
ŞERİF HATUN**

Şehid. Maraş'ta 1844'de doğdu. Nalbant Ahmet Efendi'nin eşidir. Mahallede çocuk okuttu. Güzel Hoca adı ile tanındı. Savaş başladığında evden ayrılmak istemeyen eşini yalnız bırakmayarak onunla birlikte kaldı.

Savaşın en yoğun bir şekilde devam ettiği günlerde 8 Şubat 1920'de evleri Ermeni komşularınca ateşe verildi. Çıkan yangında yanarak şehid oldu. Cesedi kocasıyla birbirine sarılmış vaziyette bulundu.

**HACI HASAN EFENDİ
(AYŞEHOCAGULLARINDAN)**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1861'de doğdu. Divanlı Cami müezzini. Sesinin çok gür olduğu, Divanlı'dan okuduğu sabah ezanının Kapıçam'dan duyulduğu söylenir. Bir miktar köşkerlik mesleğini bilse de zamanını cami hücresinde geçirir.

Savaşın en kızgın zamanlarında, mahallenin ve caminin kurşun yağmuruna tutulduğu zamanlarda bile hiç aksatmadan vakit ezanlarını minarenden okur.

-Hoca yapma, etme, seni vururlar, dediğinde

-Düşmanın kurşunu bana değmez, diye karşılık verir.

Savaşın 12. günü yatsıdan sonra evine giderken, Alman Eytamhanesi tarafından atılan kurşunla kasiğinden yaralanır. Hiç önemsemez. Eve gelerek yatağına yatar. Sabah hayvanları yemlemeye inen gelini kan gölüne dönen yatağı görür. Bakar ki kayınpederi Hakkın rahmetine kavuşmuş.

Cenazesi Divanlı'da Hayreddin Dede ziyaretgahının bahçesine defnedilir.

HACI SİPAHİLERDEN HASAN OĞLU ÖMER

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Önsen'de doğdu. Ailesi Hacı Sipahiler diye bilinir. Baba adı Hasan. Seferberlik ilan edilince askere gider. Önce Antep, sonra Halep'e ve arkasından Erzurum'a gider. Nihat Bey Tepesinde Ali İhsan Sabis Paşanın emrinde savaşır. Felahiye cephesinde görev alır. Kerkük'e gönderilir. Diyarbakır'da ayağından yaralanır. Çürüyen kaslar kangrene çevirse de tedavi ile iyileşir. Yeniden Ali İhsan Paşanın komutasında Musul'a geçer. Buradaki çarpışmalar istenilen sonucu vermez ve esir düşer. Mütareke ile serbest bırakılarak İstanbul'a gönderilir. Sivas-Kayseri üzeri Maraş'a döner.

On yıl süren savaşlarda babası, kız kardeşlerinin kocaları şehit düşmüşlerdir. Köyde erkek kalmadığından cenazeleri kadınlar yıkayıp gömmüştür.

Maraş'ta şehir içi çatışmalar başladığında silahını alıp göreve koşar. Çuhadar Hacı Mustafa Efendinin oğlu Çuhadar Ali emrinde çatışmalara katılır. Düşmana ağır kayıplar veririr iseler de Çuhadar Ali'nin şehit oluşu ile gurup dağılır.

Adana üzerinden Maraş'a gelmekte olan takviye birliklerini durdurmak üzere Türkoğlu ve Kömürlük arasında görevlendirilir. Buradaki çarpışmalarda Hayrullah Efendinin hemen yanı başında çarpışır. Yaralanan Hayrullah Efendiği sırtlayıp cephe gerisine taşır.

Savaşın sonlarına doğru Zülcadiroğlu Süleyman Bey'in çeteleri arasında yer alarak Şih mahallesinde çatışmalara katılır. Doğum ve ölüm tarihi tam olarak bilinmemektedir.

**HAFIZ ALİ EFENDİ
(GÖRGEL)**

Gazi. İlim Adamı. Milli Mücadele Kahramanı. 1881'de Maraş'ın Şekerli mahallesinde doğdu. Babası, Nalbant Ökkeş Efendi, Leblebicizade'ler diye bilinen ailedendir. İlk tahsiline Huffaz mektebinde başlar, Tiyeklioğlu Veyysel Efendi'de hıfzını tamamladıktan sonra, Andırınlı Hacı Osman ve Hocazade Mehmed Efendi'ye devam eder. Tahsilini ilerletmek için önce Kayseri'ye sonra Konya üzerinden İstanbul'a geçer. Sultan Ahmed Medreselerine devam eder. Bu arada hıfzını da ilerleterek hafız-ı kurra olur. Buradan icazet alarak Maraş'a döner.

Kurtuluş harbinde Çarşıbaşı civarında bilfiil görev alır. Görüşmelerde yer alır. O yıllarda Anadolu'yu adım adım gezerek halkı kurtuluşa teşvik eden Şeyh Sünusi Efendi Maraş'a da uğramış ve misâfirî ve ziyâretçisi olmuştur.

Az yer, az uyur. Kahkaha ile gülmez, gülmeyi de hoş karşılamaz. 1929'da Müftü H. Rafet Seçkin, hocanın vefatı ile boşalan müftülüğe getirilir. Müftülük görevi ile birlikte Çarşıbaşı Camii imam ve hatipliğini de yürütür. Görevler ayrılınca sâde müftülük yapar.

1964 yılında emekliye ayrılır. 25 Mayıs 1967'de Cenab-ı Hakkın Rahmetine kavuşur.

**HASESOĞLU
HACI İBRAHİM**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. 1892'de doğdu. Babası Depili Ali, annesi Hatice Hanım'dır. Askerliğini Halep'te yapar. Halep ve Kilis bölgesinde özel bağlantılar kurar, dostlar kazanır.

Şehirde çete savaşları başladığında 40-50 civarında Fransız beşlisi denen silahtan temin ederek özellikle düşman karargâhlarına açılan tünellerde görev yapar. Savaşın sonlarına doğru kendi mahallesi olan Nakıp Cami civarındaki çatışmalarda şehit düşer. Cenazesi alel acele camii bahçesine defnedilir.

Savaş sonrası cenazesi taşınmak istenirse de Hafız Ali Efendi'nin tavsiyesine uyularak yerinde bırakılır. Bilahare Şeyhadil mezarlığına nakledilir.

HOYLU MUSTAFA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1881'de doğdu. Baba adı Ahmet, annesi Zeynep Hatun'dur. Nahrönü (Hayrullah) mahallesinde doğup büyür. Bir ağabeyi Balkan cephesinde, diğeri Çanakkale cephesinde savaşırken kendisi de Yemen cephesinde savaşır. On yıl süren askerlik sonrasında binbir zorlukla mücadele ederek yurda döner. Ağabeylerinin şehadet haberini yurda döndükten sonra alır.

Yurda dönmüştür dönmesine ya on yıl aralıksız savaştığı düşman da kendinden önce gelip yerleşmiştir baba yurduna. Arslan Beyin komutasında görev alarak Hoşkişini'ni (hafif makinalı silah) sırtına alıp hangi cephede ihtiyaç varsa oraya yetişir. Hoylu lakabı da zaten kendisine bu güzüpeklüğünden dolayı verilmiştir. Ermeni sığınaklarına yaptığı baskınlarla elde ettiği silah ve teçizatı çetelere paylaştırır.

Savaşın son günlerinde Kılıç Ali cephesinin dağılması ile Arslan Beyin etrafında toplanıp son nefese kadar savaşmaya karar veren çete komutanları arasında yer alır.

11 Şubat gecesi kaçan Fransızların ardından Amerikalı misyonerler Ermeniler için arabulucu olarak karargahta Arslan Bey'e dil dökerken içeri Hoylu Mustafa girer. Elinde kanlı bir kesik baş vardır. Kesik başı orta yere atarken Arslan Bey'e rapor verir;

-Düşmanın ömrü bu kadar olsun beyim, der.

Amerikalı misyonerlerin huzurunda orta yere atılan kesik baş Mebus Hırlakyan Agop Ağa'nın başıdır.

Maraş'ın kurtuluşundan sonra Antep cephesinde de görev alan Hoylu Mustafa savaş sonrası komisyonculuk yapar. Tekkeşinlerden Duran hanımla evlenir ve 5 Aralık 1938'de vefat eder.

HÜRÜ ANA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı, 1871'de doğdu. Baba adı Kalender, anne adı Selver. Nüfustaki kaydı Huri olsa da o "Hürü Ana" adıyla anıldı.

Maraş'ın en eski mahallelerinden Kuytul (Kurtuluş) da oturdu. Komşularının çoğunluğu Ermeni idi. Yıllar yılı komşuları ile kardeşçe yaşadı. Yüzyıllar süren kardeşlik ve de komşuluk bir anda yerini kin ve düşmanlığa bıraktığında Ermeni çetecilerin baskınları ve katliamları konuşulmaya başlandı. Ermeniler, erkek kadın, genç yaşlı hep bir ağızdan "Kâhrolsun Türkler" diye haykırıyordu. Türkleri kıştır kesecüklerini, büyük Ermenistan'ı kuracaklarını da çekinmeden dile getiriyorlardı. Halk sinmiş, sindirilmişti. İşte o yığınlık günlerinde çıktı Hürü Ana meydana. Güçlü kuvvetli idi. Korkusuzdu. Elinde bir odun parçası, bütüşik Ermeni evlerinin damlarına çıkarak bağırıyor, meydan okuyordu:

-Ellik gavurları bizim malımızı, canımızı alacaklarmış! Gelsinler de görsünler... Onların hepsi bana yetmez.. Şu odun parçasıyla ben kırarım hepisini... Haydi çıkın yüreğiniz varsa meydana...

Hürü Ana elindeki tahta parçası ile hızını alamaz oğlu Ökkeş'e haykırırdı Ermeni komşularının gözlerinin içine baka baka:

-Bir oğlum var, onu da vatana adadım. Ulan Ökkeş, ya şehit olacaksın ya gazi...

Büyük gün gelip çatığında henüz 16 yaşındaki tek evladının boynuna hamayılını taktı ve;

"-Yarabbi! Bir tek evlâdımı sana emanet ediyorum. Meleklerinle onu koru!" diye dua ederek siperlere gönderdi oğlunu.

Soyadı kanunu çıktığında "Şeker" soyadını aldı ve 5 Ağustos 1953'de vefat etti.

KAHVECİ KAMİL (KURTUL)

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Şimdiki adı Kurtuluş Mahallesi olan Kuytul'da 1871'de doğdu. Baba adı Recep anne adı Emine'dir. 1915'de Emine hanımla evlenir. Kahve işlettiği için Kahveci Kamil olarak tanınır.

Şehir içi çatışmaların başlaması ile komşu ermeni evlerinin mazgallarından açılan ateşle kimse dışarı çıkamaz olur. Eşi ve iki kızını alarak şehrin doğusundaki bağ evlerine götürerek tekrar şehre döner. Evi ile bitişik bulunan Ermeni Eytamhanesinden atılan kurşunla şehid olur. Aile bilahere "Kurtul" soyadını alır.

A black and white portrait of a man with a beard and a white turban, set within an ornate, arched frame. The frame is decorated with intricate floral and geometric patterns. Below the portrait, a gold ribbon banner contains the name "KANADIKIRIK AHMET HOCA".

**KANADIKIRIK
AHMET HOCA**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1893'de doğdu. Baba adı Ökkeş, ana adı Rukiye'dir. Ana ve baba tarafı itibarıyla Kanadıkırık âilesindendir. Küçük yaşta hafız olur. Muallim okulunu bitirir.

Birinci Cihan Harbine katılır. Esir düşer. Bir yolunu bulup üç arkadaşı ile kaçarak memleketine döner. Zeynep hanımla evlenir. Esaret dönüşünün hemen akabinde şehir işgal edilir. Direniş başlar.

Maraş harbinde Evliya Efendi çeteleri içerisinde yer alır. Sokakbaşı mevkiinde çete reisi olur. Tekke Kilisesinin ele geçirilişinde çeteleri ile birlikte Evliya Efendi'nin emrinde çatışmalara katılır. Gösterdiği kahramanlıklar ile öne çıkar. Harbin son günü Çarşıbaşı mevkiinde çatışmaya girdikleri bir gurubu kaçmaya mecbur bırakırlar. Kaçan gurubu Şeyhadiî mezarlığı civarına kadar takip ederler.

Maraş'ın kurtuluşunun ardından Antep savunmasına da 300 kişilik bir çete ile katılır.

Meslek olarak muallimlik yerine imamlığı tercih eder. Şazibey Camiindeki hizmetleri ile öne çıkar. 11 Haziran 1946'da vefat eder.

A sepia-toned portrait of a man with a mustache, wearing a brown fez and a light-colored suit. The portrait is set within an ornate, arched frame with decorative floral and geometric patterns. Below the portrait is a gold-colored ribbon banner.

KARADAĞ, HÜSAMETTİN

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Bitlis'de 1889'da doğdu. Babası Mehmet Tevfik Efendi, annesi Nafize Hanımdır. İstanbul Öğretmen Okulu mezunu olan baba Mehmet Tevfik Efendi Bitlis'te görev yaptığı yıllarda oğlu dünyaya gelmiştir. İstanbul Veteriner Fakültesini bitirir ve Yedek Subay Veteriner olarak görev alır. I. Dünya Harbinde görev almadığı cephne yoktur. Savaşın son yıllarında Yemen'de görev yapmakta iken Mondros mütarekesi sonrası bin bir zorlukla yurda döner.

İlk evliliğini Balıkesir doğumlu Cemile Hanım ile yapar. Cemile hanım ile olan evliliğinden 1912'de Ömer Naci dünyaya gelir.

Bayrak Müdürü olarak Maraş'ta görev yaptığı yıllarda şehir önce İngilizler, ardından da Fransızlar tarafından işgal edilir.

Fransız Guvernörü Andre Mutasarrıfıktan bir oda talep ettiğinde onun odası boşaltılarak Fransız komutanına tahsis edilmiştir.

Bayrak Olayına katılanlar arasında o da vardır.

Savaş sonrası Maraş milli mücadelesini kaleme alır ve yayınlanması için vilayete teslim eder.

Maraş'tan ayrıldıktan sonra Mersin'e yerleşir. Soyadı kanunu ile "Karadağ" soyadını alır. İçel (Mersin) Veteriner Müdürü olarak görev yaptığı 1943 yılında eserinin özet kısmını kendi imkanı ile 'İstiklal Savaşında Maraş' adıyla yayınlar.

Mersin'de 06.12.1949'da vefat eder. Mezarı Mersin'dedir.

**KARAKIZOĞLU
MUHİTTİN**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1887'de doğdu. Babası Meclis İdare Başkatibi Duran Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Rüştîye ve İdadi'yi bitirerek tahrir-i nüfus memuru olarak göreve başlar.

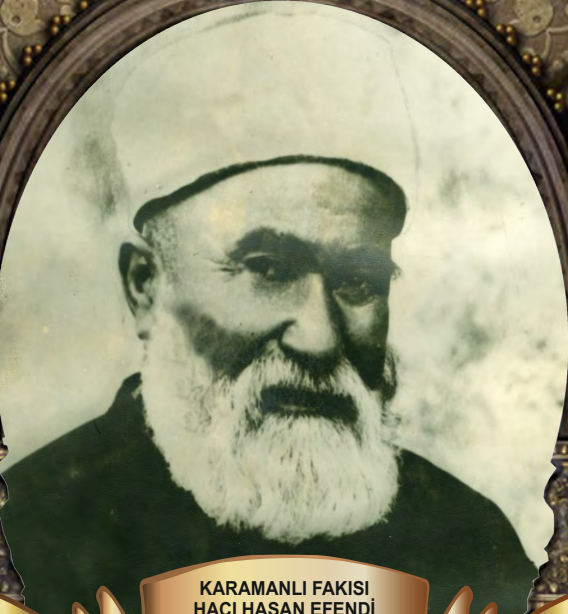
Şehrin düşman işgaline uğraması üzerine silahını alıp Bertiz köylerine giderek çete oluşturur. Topladığı çetelerle Elbistan-Maraş yolunu tutar. Bu yolun asayişini sağlar. Şehiriçi muharebelere çete grub komutanı olarak katılır. Harbin başında Abarabaşı Kilisesi'nin düşman karargahı ile irtibatını kesmek için kendi evini içindeki eşyalarla birlikte gözünü kırpmadan ateşe verir.

Milli mücadele sonrası memurluğa devam ederek 1945'de emekli oldu. 16 Kasım 1966'da vefat eder.

**KARAKIZOĞLU
ZEKİ**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1897'de doğdu. Babası Meclis İdare Başkâtibi Duran Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Muhittin Karakız'ın kardeşidir. Maraş İdadisi'ni bitirdikten sonra memur olarak görev aldı. Birinci Cihan Harbi'nin başlaması üzerine silah altına alınıp yedek subay olarak Gazze cephesine gitti. İngilizlere esir düştü. İki yıllık esaretten sonra mübadele ile serbest bırakılarak memleketine döndü.

Şehrin düşman işgaline uğraması üzerine Heyet-i Temsiliye'nin kuruluşunda fiilen görev aldı. Kayabaşı-Çukuroba çete gurup komutanı olarak milli mücadelenin tüm safhalarında yer aldı. Çarpışmalarda ön saflarda yer aldı. Yaralandı. Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunun ardından yaraları daha iyi olmadan Antep savunmasına katıldı. Antep'te düşmana karşı savaşırken 18 Ocak 1921'de ağır şekilde yaralandı. Maraş'a getirilirken yolda şehid oldu.

**KARAMANLI FAKISI
HACI HASAN EFENDİ**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1868'de doğdu. Babası İlyas Efendi, annesi Şerife Hatundur. Ailesi beylikler döneminde Konya Karaman'dan gelerek Maraş'a yerleşmiş ve Karamanlı mahallesini oluşturmuştur. Ailenin bir kolu da Bertiz yaylasına yerleşerek Karamanlı köyünü kurmuştur. Medrese eğitimi Şam'da alır. "Karamanlı Fakı'sı" diye ünlenir.

Şehrin işgal edilmesi üzerine öğrencilerinden ve çevresinden oluşturduğu çetelerle mücadelede yer alır. Kendisi de bizzat çetelerinin başında muharebelere katılır. Kızı Fatma çatışmalarda şehit olur. Şehrin kurtuluşunda aktif rol oynar. Önemli bir mevzii olan Karamanlı câmisini harb süresince terk etmez. Celâdeti, şecaati ile herkesi kendine hayran bırakır.

Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunun ardından çeteleri ile birlikte Antep savunmasına da katılır.

Tek Parti döneminde çocuklara Kuran dersi verdiği için gözaltına alınır, sorgulanırsa da yılmadan hizmetini devam ettirir. 3 Eylül 1961'de vefat eder. Mezan Şeyh Adil mezarlığındadır.

**KARAYILAN
(MOLLA MEHMET)**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Pazarcık'ın Höcükli köyünün Elif mezarında 1888'de doğdu. 1904'de Ermeni eşkiyaları tarafından şehid edilen babasının lakabı ile anıldı. Okuma yazmayı kendi kendine öğrendi. Bir süre Kuran dersleri olarak obasında imamlık da yaptı. Molla ismini de oradan aldı.

Birinci Dünya Savaşında Doğu cephesinde Kazım Karabekir komutasında savaştı. Başarılarından dolayı ödüllendirildi. Cephede ağır şekilde yaralanınca Erzurum hastanesine kaldırıldı. Tedavisi bittiğinde savaş da bitmiş olduğundan memleketine döndü. Devletin baş edemediği eşkiya Bozo'yu uzun bir takibin sonucu etkisiz hale getirdi.

İşgal kuvvetlerinin Antep-Maraş ve çevresini işgal etmeye başlaması ile 1600 baş hayvanını 500 altına satıp bu paranın tamamı ile silah, cephane temin ederek kendi aşiretinden ve çevreden 82 gönüllü çeteyi donatarak Maraş işgal kuvvetlerine yardıma giden Fransız birliklerini Karabıyıklı da büyük bir bozguna uğrattı. Maraş'ta şehir içi çatışmalarının devam ettiği günlerde Maraş-Antep arasını tutarak düşmanın Maraş'a yardım göndermesini önledi. Maraş'ın kurtuluşundan sonra Antep'in yardımına giderek büyük yararlıklar gösterdi. 24 Mayıs 1920'de Antep Sarımsaktepe'deki çatışmalarda şehid oldu.

KILIÇ ALİ BEY

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1889'da İstanbul'da doğdu. Asıl adı Süleyman Asaf Emrullah'tır. Baba tarafı Rodos'tan gelmiş, ana tarafı ise Kafkasya'dan 1890'larda gelmiş olan Ahbazlar'dan. Zabıt Mektebi'nden 1906'da mezun oldu. İttihat ve Terakki Cemiyeti içerisinde yer aldı. Harp Okulu mezunu olmamasına rağmen 1909'da teğmenliğe, 1915'de üsteğmenliğe, 1918'de yüzbaşıliğe yükseldi. Orta Asya'da bulunan Enver Paşa'ya katılmaya karar vermişken Celal Bey (Bayar)'ın telkiniyle Sivas'a gidip Mustafa Kemal Paşa'ya katıldı. Yüzbaşı Yörük Selim ile birlikte Mustafa Kemal Paşa tarafından Maraş bölgesinde görevlendirildi.

Maraş'ın kurtuluş savaşında aktif rol oynadı. Fransız işgal komutanına tehdit mesajları göndererek arkasında çok büyük bir güç olduğuna inandırdı. Maraş'ın kurtuluşundan sonra Antep savunmasına da yardımcı oldu. Bölgede çıkan ayaklanmaları ve Kırşehir isyanını bastırdı.

1920-1938 yılları arası Antep Milletvekili olarak TBMM'de görev aldı. İstiklal Mahkemelerinde başkanlık yaptı. Mustafa Kemal Paşa'nın yakın dostu ve sırdaşı oldu. O'nun vefatından sonra dışlandı. Kurucu üyesi olduğu İş Bankası Yönetim Kurulu'nda görev yaptı.

1961'de Yeni Türkiye Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı. Seçimlere girdi ise de başkan gösteremedi. 14 Temmuz 1971'de İstanbul'da vefat etti.

**KISAKÜREKZADE AVUKAT
MEHMET ALİ BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Babası Kısakürekzade Halil Ağa, annesi Ummuhani Hanım'dır. Maraş'ta 1881'de doğdu. Ummügülsüm Hanım'la evlendi. Savcılık ve Avukatlık görevlerinde bulundu. Şehrin düşman işgaline uğradığında ve kalesinden bayrak indirildiğinde hasta yatmakta iken birden yatağından fırlayıp hemen kalemine sarılır. Vatani ve Milli hislerle dolu olarak kendi el yazısı ile 5 adet uyarı beyannamesi yazıp zarflar. Beyanname aynen şöyledir:

İkaz (Uyarı) Alem-i İslama bir duyuru;

"Ey necip İslam milleti; vaktine hazır ol, 1300 yıldır Hazret-i Allah'ı ve Şanı Yüce Peygamberini razı ettiğin bir din ölüyor. Yani ecdadının kanı pahasına fethettiği bir kalenin Burc-u Barusundaki Alsancığın bu gün indirilip yerine kendi bandıraları konulmak üzeredir. Şimdi acaba bunu yerine koyacak sende birkaç yüz İslam kanı hiç mi yok?... Kargaşa arzu etmeyelim, yalınız görkemli, vakar ve azamet yüklü olarak o alsancığımızı geri yerine koyalım. Tekrar heybetli ve ulu görünüşümüzle yerlerimize dönelim. Korkma, seni buradaki birkaç Fransız kuvveti kıramaz. Sen Allah'ına güvenle Yüce varlığını gösterecek olursan değil birkaç Fransız kuvveti, hatta bütün Fransa milleti kıramaz. Buna emin ol. 28.11.1919."

Savaş sonrasında Maraş'ta savcı olarak görev yapmakta iken Şapka olayı yaşanır. Hepsı de gazi olan birçok Maraşlı İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmak üzere tutuklanır. Bu olayın bir kaç kişinin ferî çıkışı olduğunu, topluma mal etmemek gerektiğini rapor eden Savcı Mehmet Ali Bey isyanın elebaşlarından kabul edilir ve yargılanır. Uzun süre yokluk içerisinde avukatlık yaparak geçimini sağlar. Vefat tarihi 2 Haziran 1939'dur.

KISAKÜREKZADE ŞAHAP

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Babası Kısakürekzade Av. Mehmet Ali Bey, annesi Ümmüğülsüm Hanım'dır. Tam adı Halil İbrahim Şahabettin'dir. Maraş'ta 1904'de doğar. Fransız işgal komutanının emri ile Türk bayrağının kaleden indirilmesi üzerine babası Av. Mehmet Ali Bey'in kaleme aldığı beyannameyi başta Ulu Cami olmak üzere şehrin büyük camilerine götürür.

Bayrak Olayının yaşandığı günü şöyle anlatır:

"Ben o zaman 17-18 yaşlarındaydım. Babam (Elbistan Gazetesi) adlı el yazısıyla birkaç nüsha gazete yazardı. Babamın verdiği beyannameyi elimle delik cebimde sıkarak evden çıktım. Arkamdan babam da çıktı. Ben beyannameyi Ulucaminin avlusu ortasındaki saathanenin civarına düşürdüm.

Cemaat çoktu. Hemen ele geçti. Elden ele okumağa başladılar. Ve nihayet Şeyh Ali Sezai Efendinin eline vardı, okudu. "Kılacağınız namaz sakıt olur" dedi. Cemaatta bir kaynaşma ve caminin içine itişme başladı. Başka taraflardan da camiye acele gelenler oluyordu.

Az sonra yeşil sancağı çekerek kaleye hücum başladı. Kaleden Osmaniye'den gelen düşmanın süvari jandarmaları vardı. Kale kapılarını kapadılar. Fakat halk divarlara, burçlara tırmanarak aştı. Düşman jandarmaları kaçtı. Al bayrağımız kale burcuna takıldıktan sonra Hükümete gidiydi."

25 Ağustos 1985'de vefat eder.

**KODAZZADE
AHMET EFENDİ**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1891'de doğdu. Kümbet mahallesinde ikamet etmekte iken şehrin işgal edilmesi ile birlikte silah tedarikine başlar. Sivas ve Elbistan'dan getirtirilen hurdaya ayrılmış mavzerleri gizliiden gizliye tamir ederek kullanılabilir hale getirir. Gelecek olan kara günlere hazırlıksız yakalanmaktan korkar.

Beklenen gün kapıya dayanır. Şehir içi çatışmaların başlaması ile arkadaşları ile birlikte Kümbet civarında mevzi alır. Çatışmanın henüz üçüncü günü Alman Eytamhanesi civarında çatışma ile ele geçirdikleri Fransız askerlerinin üzerinden yüklüce bir cephane elde ederler. 19 adet el bombası da dahil olmak üzere elde edilen silahlar yine düşmana karşı kullanılır.

Alman Eytamhanesindeki düşman kuvvetlerini arkadaşları ile birlikte ablukaya alarak onlara göz açtırmaz. Silah arkadaşlarından Tepebaşılı Arap Kamil bu çatışmalarda şehit olur.

Savaş sonrası kendisi ile yapılan bir söyleşide "onların muntazam silahlarına karşı bizim yalnız yüksek kuvve-i maneviyemiz vardı" demektedir.

Arkadaşları ile birlikte Kümbet Camiini karargah edinmişlerdir. Caminin karargah yapıldığını fark eden düşman topçuları top mermileri ile camiye delik deşik ederek kullanılamaz hale getirir.

Kodazzade Ahmet Efendi savaş sonrası Kümbet Camiinde ve Restebaiye Camiinde imamlık yapar. Vefat tarihi tam olarak bilinmemektedir.

KUŞÇUOĞLU MUSTAFA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1896'da doğdu. İlkokulu, Rüştiyeyi ve İdadiyi okudu. Askere yedek subay olarak katıldı. Çanakkale cephesinde görev yaptı. Çanakkale savaşları bittikten sonra terhis edilerek memleketine döndü.

Özel İdare Katipliği ve Maraş İdadi Mektebi Terbiyeyi Bedeniye muallimliği görevlerinde bulundu. Şehrin işgali sonrasında kurulan Kuvayı Milliye kurucuları arasında yer aldı. Bayazıtlı Mahallesi sivil mıntika komutanlığını üstlendi. Şehrin düşman işgalinden kurtulması için mücadele etti.

Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunun akabinde Antep cephesinde görev yaptı. Sakarya savaşına katılarak İzmir ve Afyon cephelerinde görev aldı. Kırmızı şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirildi. Vilayet daimi encümen üyesi ve Belediye encümen üyeliği görevlerinde bulundu. Bir süre Belediye Başkan vekilliği de yaptı. 1950-1954 yılları arası Ticaret ve Sanayi Odası başkanlığı yaptı. 1989'da emekli oldu. 17 Ocak 2000 tarihinde vefat etti.

MAMIK MEHMET ÇAVUŞ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1890'lı yılların sonlarında doğdu. Babası Mağralı mahallesinden Mamık Ahmet diye bilinir. Askerliğini Ağır Makineli (Mitralyöz) Tüfek Nişancısı olarak yapar ve Çavuş rütbesi alır.

Dört yıl askerlik yapıp memleketine döndüğünde içinde doğup büyüdüğü sokakların düşman kuvvetleri tarafından işgal edilmiş olduğunu görür.

Batı cephesi içerisinde yer alan ve kendi mahallesi olan Mağralı mahallesi çeteleri ile birlikte Acemli, Devecili ve Karamanlı çeteleri hep birlikte Evliya Efendi kuvvetlerine dahil olurlar.

Teşkilatlanma çalışmaları içerisinde her mahalleden 10'ar kişi seçilerek Elbistan'a gönderilir. Seçilen bu kişiler arasında o da vardır. Karlı Ahır Dağını aşım en hızlı şekilde Elbistan'a ulaşılır ve daha önceden hazırlanan silahlar teslim alınarak yine aynı hızla şehre ulaştırılır.

Şehir içi çatışmalar başladığında Evliya Efendi'nin hemen yanında görev alır. Taşhan baskınında da hazır bulunmuş ve burada Evliya Efendi'nin şehadetine şahitlik yaptığı gibi kendisi de sol gözünü kaybetmiştir. "Evliya Efendi'nin şehadeti ile bizim mintikanın beli kırılmıştı" der.

Gerçekten de Evliya Efendi'nin şehadeti ile bir ara ümitsizlik baş gösterir ve çeteler ailelerini arak köylere çekilmeye başlar. Arslan Beyin yerinde aldığı tedbirlerle bu ümitsizlik giderilir. Mehmet Çavuş bu ümitsizliğin nasıl giderildiğini de şu cümlelerle anlatır:

"Esasen cemiyetin beyni iki üç yerde merkez toplantıları yapardı. Bunların ilim adamlarından oluşu maneviyatımızı diri tutardı."

Şehir içi çatışmaların hemen hemen her aşamasında yer alan Mehmet Çavuş savaş sonrası tek gözü ile yine taş işçiliği yaparak geçimini sağlar ve Allah'ın lütfettiği uzun bir ömür yaşar.

MILLİŞ NURİ

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1898'de doğdu. Babası Cinalioğullarından Hacı Mustafa "Recep" Ağa'dır. Şehrin düşman işgaline uğraması üzerine Zülkadiroğlu Süleyman Beyin çeteleri arasında yer aldı.

Cesareti ve gözü pekliği ile çarpışmalara en önde girdi. Kuyucak kahvesindeki yüze yakın Ermeni fedaisinin karşısına tek başına çıktı. Düşmanın korkulu rüyası oldu. Ermeni komitacı Avedis'in konağına yapılan baskın sırasında karnından ağır şekilde yaralandı. Bağırsakları dışarı çıktı. Sarkan bağırsaklarını kendi eliyle yerine yerleştirdi. Tedavi fayda vermedi. "Vatan sağ olsun, millet sağ olsun" diyerek aldığı ağır yaradan 3 Şubat 1920'de şehid oldu.

Maraş harbinin en cesurlarından biri olarak târihe geçti. Adına şiirler, destanlar yazıldı. Adı gönüllerde yaşadı.

A black and white portrait of a man with a mustache, wearing a dark suit and a tall, black, conical hat (sikke). The portrait is set within an ornate, arched frame with intricate carvings and a decorative border at the top featuring a repeating floral motif.

MUALLİM HAYRULLAH

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. 1895'de Maraş'ta doğdu. Babası Yasinzâde Yüzbaşı Hacı Ali Efendi, Annesi Habibe Hatundur. İlk ve orta öğrenimini Maraş'ta tamamladıktan sonra İdadi tahsili için Halep'e gider. İdadi (lise) tahsilinden sonra yüksek tahsil için İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da mühendislik öğrenimini yaparken siyasi bir olaya karıştığı için II. Abdülhamid tarafından Mısır'a sürüldü. II. Meşrutiyetin ilanından sonra Halep'e döndü. Halep sultanisi Ulum-u Riyaziye muallimliğini kazanmış olmasına rağmen tayinini Maraş'a istedi.

Maraş'ta muallim olarak görev yaparken Tekke şeyhi Selim Dede'nin üvey kızı Ayşe Hanımla evlendi.

Şehrin işgali üzerine çok müteessir olarak kendini evine kapatır. Fransızların geleceği haber alınınca ailesi ile helalleşip teşkilatlanma çalışmalarına katılmak üzere şehirden ayrılır. Elbistan civarından silah temin ederek bir çete gurubu oluşturur ve Pazarcık tarafına geçerek Antep-Maraş yolu üzerinde faaliyet göstermeye başlar.

Adana'dan Maraş'a yardıma gelen Fransız kuvvetlerini Bababurun mevkiinde 7 Ocak 1920'de karşılayan çetelerin başında yer alır. Bu çatışmalarda baldırından yaralanır ve tedavi edilmek için önce Pazarcık'a sonra da ismi gizlenerek Antep'e götürülür.

Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşundan sonra güvenlik nedeniyle sedye üzerinde Maraş'a getirilir. Bir süre sonra yarası azar. Alman Hastanesi'ne kaldırılır. Kurtarılmayarak burada vefat eder. Hastanede Ermeni doktor Artin tarafından zehirlendiği de söylenir.

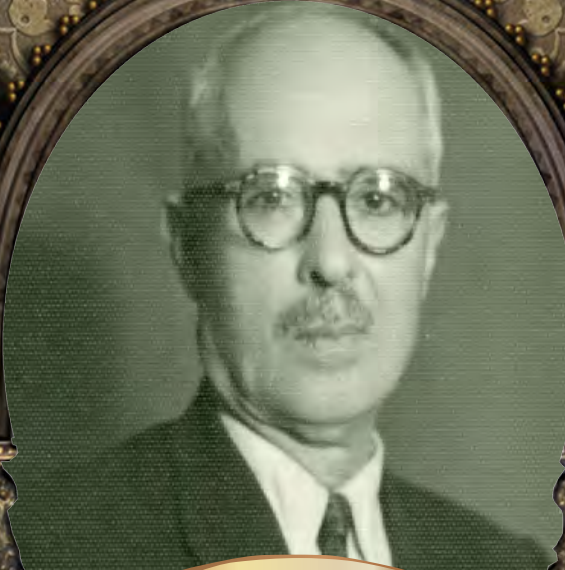
Vefatı bütün şehri üzüntüye boğar. Cenâzesine tüm Maraşlı katılır.

MÜHENDİS ABDÜLLATİF

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Hayatı hakkında geniş bilgi bulunmamaktadır. Şehrin düşman işgaline uğradığı günlerde Maraş'ta mühendis olarak görev yapmaktadır. 28 Kasım 1919'daki Bayrak Olayının ardından Fransız ve Ermenilerin taşkınlıklarını daha da artıracaklarını düşünerek Kayabaşı Mahallesinde Arslan Bey, Tapu memuru Faik Bey ve Evliya Efendiler ile birlikte teşkilat kurma çalışmalarında yer alır. Rafet Efendi başkanlığında kurulan ilk Heyet-i Müteşebbise üyesidir. Çiçekli de toplanan Merkez Heyeti tarafından da aza seçilir.

General Keret'in 21 Ocak 1920 Çarşamba günü için tezkere ile çağırdığı şehrin ileri gelenleri arasında o da vardır. Davetilerin bir kısmı görüşme sonucu serbest bırakılırken tutsak olarak alıkonulan 7 kişiden biri olur.

21 günlük Maraş-Fransız savaşı süresince Amerikan Kolejinde tutsak olarak alıkonulur. 11 Şubat gecesi kaçan düşman diğer tutsaklarla birlikte onu da beraberinde götürür. Bir yıllık esaretten sonra kaçarak İskenderun yolundan Maraş'a döner.

MÜMTAZ EREN

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1899'da doğdu. Babası Mehmet Arif, annesi Behice hanımdır. Tam adı Mehmet Mümtaz olup Arif Efendi oğlu Mümtaz diye bilinir. Şehir işgal edildiğinde genç bir delikanlı ve Belediye Çarşısında tuhafiyecidir.

Ermenilerin şımarık ve haksız muamelelerini bizzat görür ve yaşar. Veziroğlu Mehmet'in başlattığı ve Veliefendi oğlu Ziya'nın evinde yapılan toplantılara katılır. Müdafaa-i Hukuku Milliye Cemiyeti kurulduğunda Kayabaşı Mahallesi Gurup komutanı olarak görevlendirilir. Diğer gurup komutanları gibi sorumluluğu altındaki çetelerle savaş hazırlığına başlar. Evlerde dışarıdan görünmeyecek şekilde mazgallar hazırlar. Savaşın başlaması ile birlikte duvarlarda açılan mazgallardan düşmana karşı ateş hattı oluşturur.

22 günlük savaşın 14. gününde yorulan çetelere takviye kuvveti getirmek üzere Vezir Fakı ve Benli Ökkeş'le birlikte Arapkilli Çiftliğinde Kılıç Ali'yi ziyaret eder. Abarabaşı Kilisesine çok yakın olan Kayabaşı cephesinin önemini anlatarak Kılıç Ali'yi cepheye davet eder. Beklediği desteği alamaz. Kılıç Ali'nin yardımcı kuvvet olarak verdiği 30 çete de şehri alevler içinde görünce "biz şehre girersek tekrar çıkamayız" diyerek gerisin geri dönerler.

Savaş sonrası 1924'de Makbule hanımla evlenir. Kuvayı Milliye, Mücahit ve Gaziler Cemiyetinde görev alır. Hatıralarını kaleme alarak değişik gazetelerde yayınlar. 13.09.1971'de vefat eder.

**NALBANTZADE
AHMET EFENDİ**

Şehid. Maraş'ta 1838'de doğdu. Nalbantlık yaptı. Evi Hatuniye mahallesinde idi. Savaş başlayıp şehir boşaltılmaya başladığında oğlunun ısrarlarına rağmen evini terk etmeyerek "Ermeni komşularımız bize bir zarar vermez. Sen çocuklarını al götür" der. Zaten yaşı 82 olmuş, gözleri de görmez olmuştur.

Ne var ki 8 Şubat 1920'de savaşın en kızıştığı bir günde yıllarca komşuluk yaptığı Ermenilerin ateşe verip yaktığı evinde eşi ile birlikte diri diri yakılarak şehid edilir.

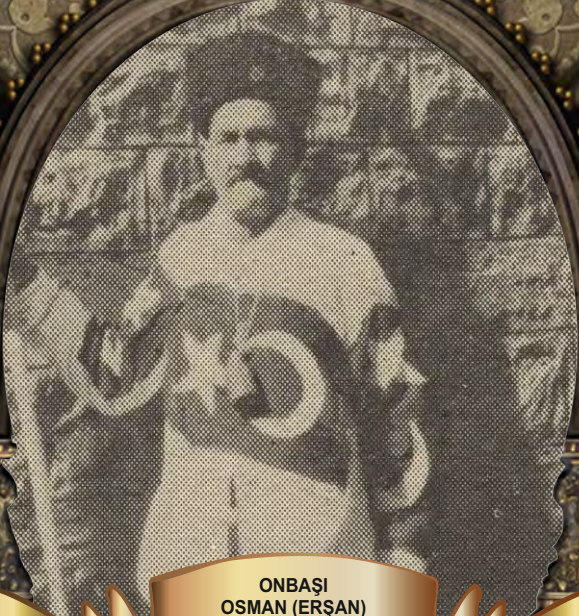
NALBANTZADE ALİ EFENDİ (YANIK)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1877'de doğdu. Nalbant Ahmet Efendi'nin oğludur. Kereste tüccarıdır. Katırlarla Halep'e kereste gönderir.

Savaş başladığında Hatuniye camisinde abdest alırken sağ kulağından yaralanır. Bu kurşun yarısından dolayı duyma zorluğu çeker. Eşi ve çocuklarını zembillerle şehirden çıkartarak Küçüknacar köyüne götürür. Kendisi tekrar şehre döner. Hatuniye mahallesinde evlerinin yandığını, Babası ve annesinin birbirine sarılmış yanmış cesetleri ile karşılaşır. Çıkan yangında ahırdaki katırları da yanmıştır.

Kurtuluştan sonra Belediye Başkanı Tevfik Kadioğlu; "Annen, baban harpte yandı. Sen de yaralandın. Sana maaş bağlayalım" teklifinde bulunur. Ali Efendi bu teklife tepki göstererek "Eğer maaş almayı kabul edersem Maraş harbini parayla yapmış olurum" diyerek teklifi reddeder.

Soyisim kanunu çıktığında "Yanık" soyadını alır. 16.03.1957'de vefat eder.

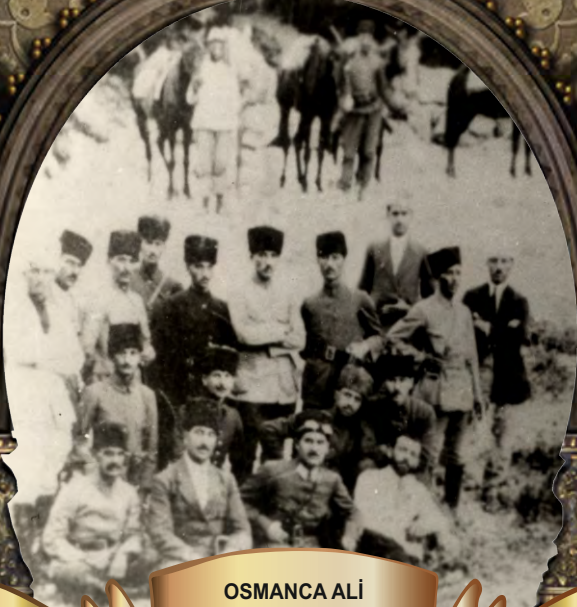

ONBAŞI OSMAN (ERŞAN)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1896'da doğdu. Zalhahocaoğlu Osman diye bilinir. Babası Zalhahocaoğlu Hacı Hüseyin, annesi Ayşe Hatun'dur. Şehrin işgal günlerinde Onbaşı rütbesi ile askerdir. Teşkilatlanma çalışmalarına en baştan itibaren destek vererek Arslan Bey'in emrinde görev yapar. Bayrak Olay'ında Ulu Cami'den Kale'ye hücumla geçen kalabalığın en başındadır. Burçlara tırmanıldığında Arslan Bey'in omuz vermesi ile bayrak direğine tırmanarak ay-yıldızlı Türk Bayrağını yeniden dalgalandırır.

Savaş sonrası Emniyet Müdürlüğünde Bekçi olarak görev alır. Soyadı kanunu ile "Erşan" soyadını alır. 1955'de kendi isteği ile bu görevinden ayrılır. 1961'de Belediye Fen İşleri Müdürlüğünde göreve başlar. Her yıl kutlanan 12 Şubat Kurtuluş bayramlarında Kale'ye temsili olarak Türk Bayrağını çeker.

27 Aralık 1977'de vefat eder.

OSMANCA ALİ

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı.
Maraş'ın Kerhan köyündendir. Osmanca aile
lakabıdır. Kerhanlı Ali diye de bilinir.

Şehir savaşlarının başlaması ile
bölgeden topladığı çetelerle birlikte şehre
girer ve Divanlı bölgesinde Milliş Nuri
çetelerine katılır. 5 Şubat 1920'de şehit olan
Milliş Nuri'den 3-4 gün önceki çatışmalarda
şehit olmuştur. Şehadet haberini ailesine
bizzat Milliş Nuri götürür.

**PİŞKİNZÂDE
ALİ RIZA EFENDİ**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1899'da doğar. Babası Pişkinzâde Hacı Mehmet Efendi, annesi Sultan hanımdır. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarında ilk ve orta öğreniminin yanı sıra tenekeçilik mesleğini öğrenmek için de çırak olarak çalışır. Bilâhare öğretmen okuluna kaydolarak ise de 1917-1918 öğrenim döneminde Yedek Subay olarak orduya dahil olur.

İstanbul ilk görev yeridir. Maraş'ın işgal haberini İstanbul'da hastane odasında alır. Hasta bir vaziyette yola çıkarak binbir güçlüklerle Maraş'a ulaşır. Kayabaşı'nda Veliefendioğlu Ziya'nın evinde yapılan ilk toplantılarda hazır ve nazırdır.

Pazarcık bölgesine Sivas'tan gönderilen Kılıç Ali Bey ile buluşur ve onun en büyük yardımcılarında biri olur. Teşkilatlanma çalışmalarında Kılıç Ali'ye yardım eder. Yakup Hamdi Bey ile Dehizli mevkiinde görev alarak Maraş'tan Kılıç Ali üzerine gönderilen Fransız birliklerini Aksu köprüsü civarında büyük bir bozguna uğratar.

Girdiği her muharebede yüzakı ile mücadele eder. Şehrin düşman işgalinden kurtuluşunun ardından Maraş'ta oluşturulan Akıncı Birlikleri ile bölge harplerine de katılır. Bilâhare Ayvalık askeri mutasarrıflığına atanmış ve bir süre de orada görev yapmıştır.

İstiklâl Savaşının sona ermesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile ticarete atıldı. 1973'ün 28 Ağustos günü Bolu'da bir trafik kazası sonucu vefat etti.

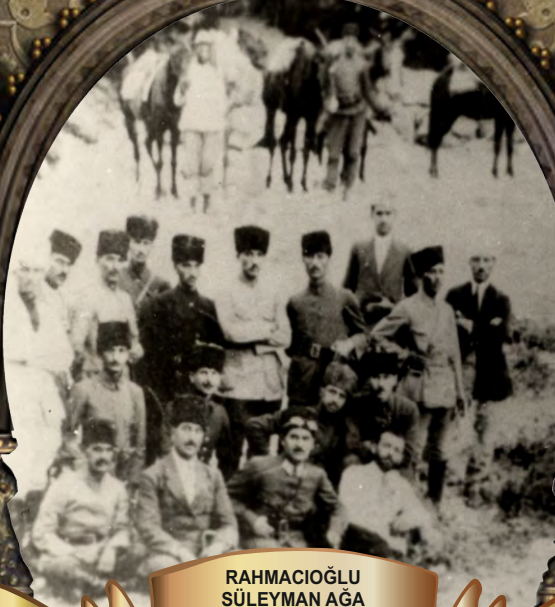
RAFET EFENDİ (SEÇKİN)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1864'de doğdu. Tam adı Hasan Refet'tir. Babası Ulu Cami imamı Müderris İlyas Efendi, annesi Bursalı Fatma Pembe Hanım'dır. İlk öğrenimini Sıbyan mektebinde tamamladıktan sonra babası Müderris İlyas Efendi'den, Müftü Kanadıkırık Mustafa Efendi'den, Müderris İsmail Efendi'den okudu. Kanadıkırık Mustafadan icâzet aldı. Arapça ve Farsça öğrendi.

Maraş Evkaf Müdürü, İl Genel Meclis Üyeliği görevlerinde bulundu. 1908'de İttihat ve Terakki Partisi'nin Maraş şubesini açarak başkanlığını yaptı. 1910'da Eytam Müdürlüğüne atandı.

Şehrin düşman işgaline uğrayışının ardından kurulan Müdafaayı Hukuk Teşkilatının 2. başkanı olarak milli mücadelede görev aldı. Yararlılıklar gösterdi.

Şehrin düşman işgalinden kurtuluşunun ardından Antep savunmasında da görev aldı. Maraş halkını temsilen Türkiye Büyük Millet Meclisi birinci dönem milletvekili seçildi. Bir yıl mebusluk yaptıktan sonra istifa ederek kendi isteği ile 1922'de Maraş müftülüğüne atandı. Soyadı kanunu ile Seçkin soyadını aldı. Vefat tarihi 7 Haziran 1929'dur.

RAHMACIOĞLU SÜLEYMAN AĞA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1873'de Maraş'ta doğdu. Kadirli Müftüsü Hacı Abdullah Efendi'nin oğlu Hacı Durdu'nun en küçük oğludur. Annesi Hatice hanımıdır. Rahmacılar köyünde yerleşti. 1890'da Varyanlı köyünden Fatma ile evlendi.

Şehrin işgali üzerine civar köylerini teşkilatlandırma ve düşmanın geçişini engelleme görevi verildi. Döngeler, Yenicekele ve civar köylerin gençlerinden bir çete gurbu oluşturdu. Bölgenin korunması ve çete teşkilatı oluşturmasında kardeşi Abdullah Ağa da yardımcı oldu. Çatışmaların başlaması ile birlikte çetelerinin başında Üngüt ve Cancık mağarası üzerinden şehre girdi. Evliya Efendi'nin emrinde görev aldı.

Harbin bitiminden sonra da bir süre şehirde kalarak Acemli Camiine depolanan Fransız cephaneliğinin dağıtım komisyonda görev aldı.

Köyünde ve çevre köylerde sevilen biri idi. Yılan ve akrep sokması ve başka bir takım hastalıkları kendi usulünce tedavi etti. 1950 yılının Aralık ayında Rahmacılar köyünde vefat etti.

RIZVAN HINAZ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1900'de doğdu. Baba adı Ahmet, ana adı Hatice'dir. Şehir işgal edildiğinde genç bir delikanlı olarak Vezir Hoca'nın başlattığı teşkilatlanma çalışmalarının içinde yer alır. Bayrak hadisesine katıldı. Kayabaşı'nda çete muharebelerinde bulundu.

Şehrin düşman işgalinden kurtarıldığı 1920 yılının Temmuz ayında Fatma Hanım'la evlendi. 28 Nisan 1992'de 102 yaşında vefat etti.

A black and white portrait of Hafız Mehmet Efendi, a man with a beard and a white turban, framed by an ornate archway. The portrait is set against a background of a wall with decorative elements, including a row of circular motifs at the top and floral patterns on the sides.

**RIZVANZADE
HAFIZ MEHMET EFENDİ**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1867'de Maraş'ta doğdu. Baba adı Rızvan, anne adı Hatice'dir. Sesinin güzelliği Darendeli Mahmut Nedim Hocaefendi'nin dikkatini çektiğinden onu öğrencileri arasına aldı. Osman Sandaloğlu ve Darendeli Abdullah Efendi okuma arkadaşlarıdır. Kuran'ı hıfzederek "Hafız" oldu. Osmanlı Meclis-i Mebusan üyesi Bayazitoğlu Şükrü Beyin konak imamlığı ve Ulu Camii müezziniği görevlerinde bulundu. Öğrenci okuttu.

İşgal günlerinde ay-yıldızlı bayrağın kaleden indirildiği gecenin sabahı Cuma vaazı için kürsüye çıkıp Şeyh Ali Sezai Efendi'nin fetvasını tekrarlayarak "Hürriyeti olmayan bir yerde cuma namazı kılınmaz, kılınsa da sahih olmaz" diyerek cemaati galeyana getiren hoca efendinin kendisi olduğu belirtilmektedir. Aynı olayla ilgili farklı isimler de zikredilmektedir. 28 Kasım 1919'da cereyan eden olayda halk kaleye hücum ederek ay-yıldızlı bayrağı yeniden kaleye diker.

Cumhuriyet döneminde adı şapka olaylarına karışır. Bir süre cezaevinde kalır. Tuzhan'da bakkallık yapar. Soyadı kanunu ile Kandeğer soyadını alır. 05 Mart 1953'de vefat eder.

SAÇMALIOĞLU MEHMET

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. 1890'da Maraş'ta, Duraklı mahallesinde doğdu. Baba adı İbrahim, anne adı Elif'dir. Ayaklıcaoluk'dan Emine hanımla evlendi. İki kızı üç oğlu oldu. Şehir işgal edildiğinde oluşturulan ilk çete gurubu içerisinde yer aldı. Milliş Nuri'nin en yakın arkadaşı idi. Eşini ve çocuklarını Cancık istikametinden Kerhan tarafına götürüp emniyete aldıktan sonra tekrar dönüp çatışmalara katıldı. 22 Ocak 1920'de şehid oldu. Cenazesi Çınarlı Camii bitişiğindeki mezarlığa defnedildi ise de 1936'da Şeyhadil Mezarlığına yapılan Şehitlik Abidesi'ne nakledildi.

Aile fertleri günümüzde Saçmalioğlu ve Tunçdöken soyadını kullanmaktadır.

SAİD YALÇIN

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1903'de Maraş'ta doğdu. Şeyh Ali Sezai Efendi ailesi olan Emirabdülcemizadelerdendir. Babası Mülazımzade Mehmet Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Ailecek Maraş'ın Pazarcık ilçesine yerleşirler. Maraş işgal edildiğinde Pazarcık'ta da Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kuruluş çalışmaları başlatılır. Bölgede nüfuzlu ve sevilen bir isim olan Mülazımzade Mehmet Efendiye de teklif götürüldüğünde Mehmet Efendi ilerleyen yaşı dolayısıyla yeterince faydalı olamayacağını düşünerek;

-Oğlum Said'i vatana hizmet yolunda, evvel Allah sonra sizlere emanet ediyorum der.

Mülazımzade Said daha 16 yaşında iken Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti müteşebbis heyetine dahil olur. Çatışmalara katılır. Antep'ten gelen yardım birliklerinin Maraş'a ulaşmaması için çaba gösterir. Maraş kurtulduktan sonra da 250 kişilik milis kuvveti ile Antep savunmasına katılır. Sarımsaktepe -Düztepe- Kurbanbaba mevkilerini müdafaa eder.

Savaş kazanıldıktan sonra TBMM tarafından İstiklal Madalyası ile onurlandırılır. Soyadı kanunu ile "Yalçın" soyadını alır. Maraş'a yerleşir. 9 Mayıs 1987'de vefat eder. Mezarı Şeyhadil Mezarlığında Şeyh Ali Sezai Efendinin yanbaşındadır.

SENEM AYŞE

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş savunmasının simge isimlerinden. Babası Haveydi aşiretinden Yusuf Ağa, annesi ise Senem'dir. Aile Adıyaman'dan göç ederek Maraş'ın Duraklı mahallesine yerleşir. Ayşe 1879'da burada doğar. Kardeşi Hasan güreşlerde gösterdiği yiğitlik ile Senem Hasan diye anılırken kendisi de Senem Ayşe olarak ad alır. Gelinlik çağına erdiğinde amcasının oğlu Mehmet Ramo ile evlenir. Tek çocukları Ökkeş de Duraklı da dünyaya gelir.

Şehrin düşman işgaline uğraması ve şehir içi çatışmaların başlaması ile aşiretine mensup çetelerle çatışmalara katılan Mehmet Ramo Duraklı mahallesinde savaşın 5. günü şehitlik mertebesine ulaşır. Haber eşine ulaştığında koşup gelen Senem Ayşe yiğidinin başucuna dikilirken gözlerinden yaşlar akıtmaya utanır. Ani bir kararla yiğidinin kanlı şalvarını ve cepkenini alarak üzerine giyinir. Fişekliğini çıkarıp kuşanır ve kanlılara bulanmış silahını omuzlar. Gözlerini havaya dikerek:

-Senin ve şehit yoldaşlarının intikamını almadan evime girmek bana haram olsun, diye haykırıp savaşçı çetelerin arasına katılır.

Harpten sonra kendi geçimini kendi yaparak bir oğluyla hayatını sürdürdü. Erkek elbisesi giyip, erkek gibi yaşadı. 8 Şubat 1954'de yokluk içinde Duraklı mahallesindeki evinde vefat etti.

**SİNANOĞLU
ABDÜLHAMİD SAYDAM**

Gazi, Milli Mücadele Kahramanı. Elbistan'da 1899'da doğdu. Aile Sinanoğulları diye tanınır. Babası Kadı Fevzi Efendi, annesi Zöhre Hanımdır. Arslan Bey ile teyze çocuklarıdır. Arslan Beyin teyzesi olan Zöhre Hanım da Fındık köyündendir ve Çerkez kökenlidir.

Elbistan'da köklü bir aileye sahip olan Abdülhamid Efendi Denizli idadisinde mezun olur. Çanakkale savaşına katılır. Maraş'ın Fransızlar tarafından işgal edildiğini haber alır almaz Elbistan'a döner. Düşman'ın Maraş'ı geçip Elbistan üzerinden Sivas'a ulaşabileceği varsayımında bulunarak Elbistan ve Karadut köyünde çeteler oluşturur. Arslan Bey komutasında Maraşlıların direnişe başlaması ile çeteleri ile birlikte şehre girerek çatışmalara katılır.

Sinanoğlu Abdülhamid Beyin çeteleri ile birlikte şehre girişi şehir içi çatışmaların en yoğun şekilde yaşandığı günlere rastlar. Sivas'tan Göksun'a gelip teşkilatlanma çalışmalarını yürüten Yörük Selim Bey, Elbistan Jandarma Komutanı Muhtar Bey ve Nakipoğlu Muin Beyler de Abdülhamid Beyle birlikte şehre girerler. Beraberlerinde 200 kadar da silahlı çete vardır. Arslan Bey yardıma gelen bu kuvvetleri değişik mevzilerde görevlendirir.

Maraş'ın kurtuluşunun ardından Urfa ve Antep cephelelerinde de görev alır. Afyon ve İzmir cephelelerinde bulunur.

Savaş sonrası memuriyete başlayan Sinanoğlu Abdülhamid Bey "Saydam" soyadını alır. Şükrîye hanım ile evlenir. Elazığ Kaymakam vekilliği, Reji (Tekel) müdürlüğü, Isparta Seferberlik müdürlüğü görevlerinde bulunur. Denizli de Toprak Mahsulleri Ofisi Müdürü olarak görev yapmakta iken rahatsızlanır. İzmir de tedavi görür ise de 1952'de vefat eder.

A black and white portrait of a man with a full beard and a white turban, set within an ornate, arched frame. The frame is decorated with intricate patterns and a row of circular motifs at the top.

**SANDALZADE
HAFIZ OSMAN EFENDİ**

Gazi. İlim Adamı. Milli Mücadele Kahramanı. 1883'de Maraş'ta doğdu. Babası imam Mustafa Efendi, annesi Şerife hanımdır. Darendeli Mahmut Nedim Hocaefendi'den Kuran dersleri alarak "hafız" oldu. Bektutiye medresesinde ve İdadi'de okudu. İlkokul düzeyinde olan Numunei İrfan'a 1907'de öğretmen olarak atandı. 1917'de ise Çukuroba Camii'nin imam hatiplik görevi fahri olarak verildi. Bu görevini vefat tarihine dek devam ettirdi.

İşgal günlerinde Evliya Efendi ve Arslan Beyle birlikte Kuvayi Milliye'nin kuruluşunda görev aldı. İmam hatiplik yaptığı Çukuroba Camii silah dağıtım merkezi olarak kullanıldı. Yaşadıklarını ve gördüklerini kaleme aldı.

Cumhuriyetle birlikte Maraş Belediyesinde Evlendirme Memuru olarak görevlendirildi. Sandaloğlu soyadını aldı. Yıkılacak vaziyete gelen Çukuroba Camini 1939'da yeniden inşa ettirdi. 1948'de Belediyedeki görevinden ayrıldı. 1951'de Maraş'ta açılmasına karar verilen İmam Hatip Lisesi'nin kurucu müdürlüğünü yaptı. Burada başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere meslek derslerine girdi. Birçok öğrenci yetistirdi. Mahalli gazetelerde yazılar yazdı. Maraş halkı tarafından sevildi ve "Sandal Hoca" olarak gönüllerde yer etti. 08 Mart 1962'de vefat etti.

SÜTÇÜ İMAM

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Türkün nâmûsuna tecavüz hadisesinde gösterdiği cesaret ve tavırdan mütevellid simge kahraman. Maraşın Bektutiye (Fevzi Paşa) mahallesinden. Babası Kireççi zade Ömer Efendi, annesi Tiyeklioğullarından Emine hanımdır. 1878'de doğdu. Asıl adı İmam'dı. Hacı İmam diye tanındı. Uzunoluk da küçük bir dükkanda süt satarak geçimini sağladığı için Sütçü İmam diye de bilindi.

31 Ekim 1919 günü Uzunoluk Hamamından çıkan çarşaflı Müslüman Türk kadınına el uzatan düşmanı tabancasından çıkan kurşunlarla durdurarak adını tarihe altın harflerle yazdırdı.

Fransızlara karşı gösterdiği bu mukavemetten sonra Bertiz'e gitti. Yolda Fransız müfrezeleri ile karşılaştı. Hadiseden habersiz müfreze geçişini engellemedi.

Harp sonrası belediyeye odacı olarak girdi. Abdülmecit Efendinin halife olduğu gün 101 pare top atışı yaparken topun ısınip patlaması neticesi yaralandı. Kaldırıldığı hastanede vefat etti. Vefat tarihi 25 Kasım 1922'dir. Cenazesi Çınarlı Camii mezarlığına defnedildi.

Uzunoluk hadisesinin gerçekleştiği yere 1936'da bir anıt çeşme yaptırılırken şehrin merkezi konumunda olan Kıbrıs Meydanı'na da 1977'de Kurtuluş Anıtı yaptırıldı.

Çınarlı Camii'ndeki mezarı ise 1980 sonrası Sıkıyönetim Komutanlığıınca anıt mezar haline getirildi.

ŞEKERCİ ÖKKEŞ
(ÖKKEŞ ŞEKER)

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1904'de doğdu. Baba adı Halil, ana adı Huri, bilinen adıyla Hürü Ana idi. Şehir önce İngilizler, sonra Fransızlar tarafından işgal edildiğinde henüz 16-17 yaşlarındaydı. Tıpkı anası gibi pehlivan yapıydı. Yiğitliği ile meşhur olanlardandı. Köstek çivisini elinde tutup bir vurmaya tahtaya geçirebilecek güçteydi.

Belediye çarşısında şekercilik yaptı. Fransızların gelişi ile Ermenilerin tehditlerini artırdığını gözleri ile gördü ve yaşadı.

Bayrak olayının yaşandığı gün o da Ulu Camide idi. Ay-yıldızlı bayrak kaleye çekildikten sonra toplulukla birlikte Hükümet konağına yürümüş ve "Fransızları istemiyoruz. Memleketimizden çıkıp gitsinler" diye bağırıyordu.

Şehir içi çatışmalar başladığında abdest alıp iki rekat namaz kıldı. Silâhını kuşanıp annesine:

"Ben gidiyorum. Ölürsem şehit düşersem gazi olurum" dedi.

Annesi yanından hiç ayırmadığı hamailini çıkarttı, oğlunun boynuna takarken de;

"-Yarabbi! Bir tek evlâdımı sana emanet ediyorum. Meleklerinle onu koru!" diye dua etti.

Savaşın sonuna kadar muharebelere en önde iştirak etti. Şehrin düşman işgalinden kurtuluşunun ardından oluşturulan Akıncı Müfrezelerine gönüllü olarak katılarak Antep savunmasına ve Şam savaşlarına da iştirak etti.

Savaş'tan sonra Fatma hanımla evlendi. Bir süre Osmaniye'de şekercilik yapsa da şekerciliği Ulu Caminin kuzeyinde, Belediye Çarşısında yaptı. Ömrünü bu çarşıda tamamladı. 17 Aralık 1980'de vefat etti.

A black and white portrait of an elderly man with a long white beard and a white turban, framed by an ornate, arched wooden frame with intricate carvings. The background of the frame features a repeating pattern of stylized floral motifs.

ŞEYH ALİ SEZÂİ EFENDİ

Gazi, Mutasavvıf, Milli Mücadele Kahramanı. 1867 yılında Maraş'ta doğdu. Babasının adı Hacı Ahmed, Annesi Fatma hatundur. Baba tarafından bilinen ilk dedesi Emir Abdülcelil olup seçere ile Hazreti Hüseyin soyundan olduğu belirtilmektedir. İlk ilim tahsilini muhitinde tamamladı. 1884 de daha 17 yaşındayken, Rufai-Kadiri Şeyhi Şakir Efendi'ye intisab etti. Bir yandan da, klasik medrese tahsili için, Kalalı İmamzade Hacı Osman Efendiye devam ederek icazet aldı. 24 yaşında iken şeyhi Şakir Efendi'den Kadiri-Rufai hilafeti aldı. 1892 yılında Nakşibendi şeyhi Darandeli Muhammed Hilmi Efendiden de icazet aldı. Hatuniye mahallesinde bulunan şeyhi Şakir Efendi, 1894'te vefat edince onun işareti ile postuna oturdu.

1919'da başlayan, Maraş harbinin bitimine kadar, başlıları ile beraber savaşa iştirak etti. Fransızca bilmesi hasebiyle görüşmelere katıldı. Harb öncesi ve içinde âkil insan görevi yaptı. Savaş esnasında zavıyenin bitişindeki mesrûlasi ve Şekerli mahallesindeki evi yandı, bütün eşyası ile kitapları da bu arada kül oldu. Şehrin düşman işgalinden kurtuluş sürecini anlatan notları kitaplaştırılmıştır.

Millî mücadele sonrasında 1924-26 arasında Maraş-Pazarcık havalisinde gezici vaizlik yaptı. 1926'da Maraş merkez vaizliğine atandı. Soyadı Kanunu çıktığında zamanın valisi Fahrettin Kiper'in teklifi ile, kurtuluştaki hizmetleri dolayısıyla "Kurtaran" soyadını aldı.

Ömrünün sonlarına doğru, dönemin atanmış belediye başkanı Hasan Sukûti Tükel'in hismine uğradı. Harf inkılabından önce yazdıkları mezar taşındaki, Arabi yazıların, harf inkılabına aykırı olması gerekçe gösterilecek, hasta halinde, mahkeme ve gözaltılardan nasibini aldı. 1937'de vefat etti. Mezarı Şeyh Adil mezarlığındadır.

ŞEYHOĞLU BENLİ ÖKKEŞ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1880'li yıllarda doğdu. Babası Şeyhoğlu Ömer Efendinin vefatı ile dayısı Tahmas Osman'ın koruması altında büyür, tahsilini tamamlayarak Jandarma Çavuşu rütbesi ile ordu'da görev alır.

Şehrin işgal edileceği kesinleştiğinde şehirde kalan bir avuç Osmanlı askeri içerisinde o da vardır. Zülkadiroğlu Süleyman Bey ile yapılan görüşmenin ardından erkek bir zamanda dayısı oğlu Hayrullah Efendi ile Bertiz ve İmalı köylerini gezerek halkın vatani ve milli duygularını uyandırmak için uğraşır. Bunda da başarı sağlamış olmalılar ki ilk çete teşkilatları Bertiz köylerinde oluşturulur.

Sütçü İmam Olayının ardından kendisinin de içerisinde bulunduğu bir heyetle Pazarcık teşkilatını kurmak ve yöredeki aşiretlerle görüşmek üzere yola çıkar. Pazarcık ileri gelenleri ile görüşülerek teşkilatlanmanın gerçekleştirilmesi sağlanır.

Fransızların İslahiye'den Maraş'a gönderdikleri 500 kişilik takviye kuvvetini karşılamak üzere görevlendirilir. Bababurun'da Fransız birlikleri ile yapılan çatışmada başarı sağlanır. Ağır kayıplar veren düşman birlikleri geride birçok ölü ve cephane bırakarak darmadağın olur.

Maraş'ın kurtuluşuna dek tüm çatışmalarda yer alan Benli Ökkeş şehrin düşman işgalinden kurtuluşunun ardından Antep'in yardımına koşar. Antep cephesinde savaşırken Haruniye cephesinden kardeşi Muhsin Bayram'ın şehadet haberini alır.

Antep cephesindeki görevini geçici olarak bir arkadaşına devrederek Haruniye'ye koşar. Kardeşinin şehadetinin üzerinden 3-4 gün geçmiştir ama çatışmaların yoğunluğundan bir türlü defin işlemleri gerçekleştirilememiştir. Mızacı itibarı ile kendisine benzeyen Muhsin Bayram'ı kendi elleri ile toprağa verir.

Kardeş acısını hiçbir zaman unutmayan Benli Ökkeş 1993'de vefat eder. Mezarı Şeyhadil mezarlığındadır.

ŞEYHOĞLU MUHSİN BAYRAM

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1890'da doğdu. Babası Şeyhoğlu Ömer Efendi, annesi Tahmaslı'nın kızı Ayşe Hanım'dır. Üç erkek kardeşin en küçüğüdür. Kasap olan Şeyhoğlu Ömer Efendi'nin genç yaşta vefatı ile öksüz kalır. Aile Faruk Nafiz'in "Han Duvarları"nda ismini zikrettiği Şeyhoğlu Satılmış'ın torunlarıdır.

Şehrin düşman işgaline uğraması ve Arslan Beyin komutasında teşkilatlanma çalışmalarının başlaması ile üç kardeş kendi aralarında görev paylaşımı yapar. Jandarma Çavuşu olan Benli Ökkeş görevi gereği zaten teşkilatın içerisinde olacaktır. Vergi dairesinde memur olan en büyükleri ailenin kadın ve çocuklarının sorumluluğunu üstlenecek, Muhsin Bayram ise Ökkeş abisine teşkilatlanmada destek verecektir.

Ve öyle de yaparlar.

Şehir içi çalışmaların devam ettiği günlerde büyük ağabey kadın ve çocukları güven içerisinde olsunlar için yakın köylere taşırken Benli Ökkeş ve Muhsin Bayram çatışmaların her devresinde yer alırlar.

Bu arada düşmanın top mermilerinden biri de evlerine isabet etmiş, daha önceden boşaltılmış olan ev cayır cayır yanar.

22 Günlük çatışmanın sonunda düşman şehri terk etmek zorunda kalır.

Karaş kurtulmuştur ama çevre illerin ve ilçelerin de kurtulması için çalışmak gerekir. Maraş'ta kurulan Akıncı Birlikleri içerisinde görev alan iki kardeşten Benli Ökkeş Antep cephesine giderken Muhsin Bayram da Haruniye cephesine gönderilir.

Çoğunluğu Maraşlı çetelerden oluşan yirmi kişilik bir gurubun içerisinde çatışmalara katılan Muhsin Bayram Kilitse'den atılan bir kurşunla şehid olur. Haberini alan Benli Ökkeş Antep'ten koşup gelmiştir ama yapacak bir şey de yoktur.

Şehid olduğu yere defnedilir Muhsin Bayram. Mezarı halen ziyaret makamıdır.

TEKYENİŞİNZADE ÇAVUŞ HAFİZ MEHMET EFENDİ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1886'da doğdu. Babası Ömer Efendi, annesi Fatma Hatun'dur. Medrese eğitimi alarak Hafız oldu. Şehrin Fransızlara ve Ermenilere karşı vermiş olduğu milli mücadelede Alemlî (şimdiki adı Sakarya) Mahallesinde çetelere önderlik etti. Millî Nuri yakın arkadaşısıdır ve çarpışmalara birlikte katılmışlardır.

Çatışmaların başladığı ilk günlerde Ermenilerin aşırı taşkınlık göstermeleri üzerine kardeşi Mustafa ile birlikte anne babalarını ve aile fertlerini alarak Kerhan (Ulutaş, Sankızlı) mevkiinde bulunan bağlarına götürürler. Anne ve babalarının ellerini öpüp şehre dönecekleri zaman Annesi Fatma Hatun her iki evladını da bağrına basarak; "Oğullarım ben sizleri bugünler için büyüttüm. Şimdi düşmanla savaşmaya gidiyorsunuz. Savaşmadan gelerseniz hakkımı helal etmem. Gidin düşmanları kovun. O zaman hakkımı helal ederim. Savaşta ölürseniz şehitsiniz, kalırsanız gazi. Allah yardımcınız olsun" der.

Kılıç Ali Paşa ile de görüşen Hafız Mehmet şehrin çeşitli yerlerinde çatışmalara katılır. Maraş'ın kurtuluşundan sonra Ankara hükümetinden gelen heyete Arslan Bey ile birlikte kurtuluş savaşı ile ilgili bilgiler verir.

İstiklal Madalyası sahibidir. 14.04.1980'de vefat eder. Aile günümüzde Tekyenîşinden bozulma "Tekinşen" soyadını taşımaktadır.

TEKYENİŞİNZADE MUSTAFA EFENDİ

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1893'de doğdu. Babası Ömer Efendi, annesi Fatma Hatun'dur. Çavuş Hafız Mehmet Efendi'nin küçük kardeşidir. Halep Askeri Baytar mektebine bir süre devam etmiştir. Savaşın başlamasıyla okul kapatılmış, ordu dağılmış olduğundan memleketine döner.

İngilizlerin Maraş'ı terk etmesinden sonra Fransız birliklerini Aksu köprüsünde durdurmaya çalışan gurubun öncülerindendir.

Kendi mahallesi olan Alemlî (şimdiki adı Sakarya) Mahallesinde mücadeleye katılır. Kuyucak'taki Hırlakyan'ın evine giren gurubun da başında yer alır.

Çatışmaların başladığı ilk günlerde Ermenilerin aşırı taşkınlık göstermeleri üzerine abisi Çavuş Hafız Mehmet'le birlikte anne babalarını ve aile fertlerini alarak Kerhan (Ulutaş, Sarıkızlı) mevkiinde bulunan bağlarına götürürler. Bundan sonra daha bir gönül huzuru içerisinde çatışmalarda yer alır.

03 Ekim 1953'de vefat eder.

TEPEDELEN HALİL AĞA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1878'de doğdu. Baba adı Ali, ana adı Fatma'dır. Kervancılık yapar. Tam 18 yıl askerlik yapar. Suriye, Şam savaşlarına katılır. Yemen'de İngilizlere esir düşer.

Bir süre esaret hayatı yaşar. İşkence görür. Bir gözünü burada kaybeder. İngiliz nöbetçiyi öldürerek arkadaşları ile birlikte 12 kişi esir tutuldukları yerden kaçarlar. Kaçanlardan 6'sı Maraş'a gelir. Safiye hanımla evlenir.

Maraş işgal edildiğinde Karamanlı Fakısı diye bilinen Hacı Hasan Efendinin çeteleri içerisinde yer alır. Maraş'ta Fransızlara karşı yürütülen savaşta Karamanlı mahallesinde görev yapar.

Maraş'ın kurtuluşundan sonra Antep savunmasına da katılır. Savaşlar sona erdiğinde çeltikçilik yapar. İnönü döneminde yol vergisi için çalıştırılırken ikinci gözünü de kaybeder. 14 Şubat 1969'da vefat eder.

TİYEKLIÖĞLU KADİR

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı. Adını altın harflerle tarihe yazdıran Sütçü İmam'ın dayısının oğludur.

Uzunoluk'ta 31 Ekim 1919'da meydana gelen olayın ardından Sütçü İmam şehrin dört bir yanında ev ev aranırsa da bulunamaz. İntikam hırsıyla çılgına dönen Ermeniler 1 Kasım 1919'da Şeyhadil Mahallesinde Sütçü İmam'ın dayısının oğlu olan Tiyeekliöğlü Kadir'i yakalarlar. Hiçbir suçu olmamasına rağmen ellerini ve ayaklarını bağlayarak işkence ederler. Burnunu ve kulaklarını da keserek şehit ederler.

Tiyeekliöğlü Kadir'in cenazesi bir tabut içerisinde Hükümet Konağı'na getirilir. Yapılan vahşeti belgelemek için fotoğrafı çekilir.

**ÜZÜMSUYUZADE
MEHMET EFENDİ**

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı.
Şirevizade ailesine mensup olduğundan
Üzümsuyuzade olarak bilinir.
Müderristir. Şehiriçi çatışmaların
başladığı ilk gün olan 21 Ocak 1920'de
çarşıdan evine giderken Arasa Hanı
civarında yakalanarak hana götürülmüş,
işkence edilerek şehid edilmiştir. Cesedi
Arasa Hanı'nın kapısına çivilenmiş
halde bulunmuştur.

**VEZİR HOCA
(MEHMET ALPARSLAN)**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. 1882'de Maraş'ta doğdu. Aslen Cerit aşiretinden olup, ailesine Maraş'ta Vezirler denir. Asıl ismi Mehmet'tir. Babası ilmiye sınıfından Mehmet Eşref Efendi, annesi Zehra Hanım'dır. Rüstiye'yi Maraş'ta okur. Bektutiye Medresesi müderrisi Mehmet Efendi'den dini ilimler tahsil eder. Sonra tahsilini ilerletmek için Halep'e gider. Halep'te Urfa'lı Seyh Hüseyin Efendi ve Büyük Fakih Şeyh Zerka gibi alimlerden istifade eder. İlim öğrenir. Daha sonra İstanbul'a gider. Fatih Dersimlerinden Ferezi Hacı Eyyup Efendi'nin ders halkasına dahil olur. 1328'de bu zattan icazet alır. Kadıköy'e girer. Fakat Harb-i Umumi çıkınca mektep kapatılır. O da memleketine döner. Darülhilafe müderrisliğine başlar.

Otuzbin kıta şiiri ezberine alır. Elmalılı Hamdi Yazır'ın öğrencilerindendir. Mehmet Akif'e de çok yakın arkadaşlıkları vardır.

Bayrak Olayı'nın ardından Fransızların ve Ermenilerin bu yenilgiyi hazmedemeyeceğini ve Müslüman halka baskı ve zulmün artacağını düşünür ve bunu çeşitli ortamlarda dile getirir. Artık teşkilatlanmak gerektiğine inanır. Kayabaşı teşkilatını kurar ve başına geçer. Harp çıktığında oluşturduğu çetelerle bizâtihi Kayabaşı'nda çarpışır. Hiçbir şekil mevziini bırakmaz. 11 Şubat gecesi düşmanın kaçması ile şehirde kalan Ermenilerin silahlarının toplanması için oluşturulan heyette görev alır.

Maraş harbi sonrası başta Antep olmak üzere civar illerin kurtuluş harplerine katılır. Savaş sonrası Ankara'ya çağırılır ve iltifat görür.

Hem iyi bir hoca, hem de kahraman bir insandır. Savaş sonrasında Çiçekli Camiinde fahri imamlık, yapar. Göksun müftülüğünden emekli olur. 90 yaşında iken 15 Mart 1972'de vefat eder.

YAHYA HOCA

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Aslen Cerkez. Tıpkı Arslan Bey gibi vatan kaybetmenin ne demek olduğunu Kafkaslardan gayet iyi biliyor. Elden çıkan Kafkasların özlemi ile yanarken huzuru Yüce İslam dininde bularak bu yönde eğitim alıyor. 1919'lu yıllarda Keşifli Camii'nde imamdır.

Şehrin düşman işgaline uğraması ile Arslan Bey'in en yakınında yer alarak çalışmalara çete reisi olarak katılıyor. Bölgesinin sorumlusudur.

Arslan Bey'in hatıralarında ismi sık sık geçen Yahya Hoca 21 Ocak 1919 günü şehir içi çatışmaların daha ilk gününde görev yaptığı camide elinde silah Arslan Bey ile Faik Bey'e rapor veriyor.

Yahya Hoca'nın görev yaptığı Keşifli Cami bölgesi stratejik açıdan önemli bir nokta. Bir taraftan Boğazgeçeni ve Uzunoluk yolunu kontrol altında tutuyor, diğer taraftan Kayabesi ile irtibatın sağlanmasında kapı görevi görüyor. Keşifli'nin düşmesi demek düşmanın şehre tamamen hakim olması demek. Yahya Hoca bu bilinçle cepheleri ile birlikte çarpışırken Arslan Bey de sık sık bu cepheyi kontrol ederek şehid düşenlerin yerine hemen yeni takviye kuvvetleri gönderiyor.

Evliya Efendinin şehid olup Kılıç Ali cephesinin çıktığı günlerde ümitsizlik baş gösterince Yahya Hoca istisare için Arslan Bey'in karargahına gider. Doktor Mustafa'nın Fransızlarla görüşmeye gittiğini orada öğrenir. Arslan Bey çete komutanlarına yaptığı konuşmada;

"Doktorun gideceğini ümit etmem, giderse de bize malumat vermesi icap eder. Bir sayıya olsa gerektir" der.

Toplantıda hazır bulunan çete komutanları tıpkı Yahya Hoca gibi sonuna dek direnme kararı vererek cephelerine döner ve çatışmaya devam ederler. Zaten ertesi gün de düşman kaçmak zorunda kalmıştır.

Keşifli Cami imamı Yahya Hoca'nın doğum tarihi gibi vefat tarihi de kesin olarak bilinmemektedir. Ama dini konulardaki ilmi ve kahramanlığı halen dilden dile anlatılmaktadır.

**YAKUP HAMDİ AĞA
(PAŞO AĞA)**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1887'de doğdu. Babası Süleyman Ağa'dır. Maraş Pazarcık bölgesinde bulunan Atmalı aşiret reisidir. Bölgede hatırı sayılır bir güç sahibidir. Nüfuz alanı Pazarcık merkez, Kızkapanlı, Sadakalar, Kızırli, Tilkiler, Turunçlu, Mahkanlı, Akçalar, Kurtdere, Gölbaşı'nın bazı köyleri ile birlikte Elbistan Karahasanoğlu, Türkören, Doğanşehir Kapıdere, İslahiye Atmalı köyü, Nurdağı Şatırhöyük, Gaziantep Kızkapanlı, Afşin Türkçayın, İncirli vs.dir. İşgal öncesi İngiliz Gizli Servis Ajansı Binbaşı E.W.C Noel Yakup Hamdi Paşa ile görüşerek yanından memnun bir şekilde ayrılır.

Bir taraftan İngilizlerle birlik olduğu intibainı verirken diğer yandan 4 Eylül 1919'da Sivas'ta yapılan kongreye telgraf çekerek bağlılık sözü verir. 15 Eylül 1919'da ise Pazarcık Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti'ni kuranlar arasında yer alır.

Fransız işgalini kabul etmesi durumunda jandarma komutanlığı sözü veren Agop Hırlakyan'ın damadı Karlozoğlu Ösep'in yakalanmasını sağlar ve Fransız işgali sürecinde Antep Maraş yolunu kontrol altında tutarak Fransız birliklerini bozguna uğratar. Bölge çarpışmalarında da Kılıç Ali ile birlikte hareket eder.

Maraş'ın kurtuluşundan sonra kayınbiraderi olan Sinemilli aşireti reisi Tapo Ağa ile birlikte Antep'in de yardımına gider.

Kurtuluş Savaşında gösterdiği üstün hizmetlerinden dolayı "Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası" ile taltif edilir ve 1. dönem Maraş milletvekili olarak Ankara'ya çağrılır. 1 Ocak 1948'de vefat eder.

YÖRÜK SELİM

Şehid. Milli Mücadele Kahramanı, İnebolu'da 1882'de doğdu. Babası Mustafa Efendi, annesi Nefise Hanımdır. Aile Yörüktür. Harp Okulu'nu bitirdi. Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarına katıldı. Enver Paşa'dan etkilenecek İttihatçı subaylar arasına katıldı. Yüzbaşılığa kadar yükseldi.

İstanbul'da Zehra Hikmet Hanımefendi ile evlendi. Orta Asya'da bulunan Nuri Paşa'dan bir davet alır. Bu davet vatan içindir. Arkadaşları ile birlikte hiç düşünmeden bu daveti kabullenirler. İttihat Terakki'nin eski muhasibi Celal (Bayar)'a gidip durumu anlatırlar. Orta Asya'da, Turan'da Enver ve Nuri Paşaların yakacağı meşale Anadolu'yu da aydınlatılabilir. Celal (Bayar) onlara şu öneride bulunur:

"Size para veririm, Orta Asya'ya da gidersiniz. Ama döndüğünüzde Anadolu'yu bıraktığınız gibi bulamayabilirsiniz. Onun için siz en iyisi Anadolu'ya, Mustafa Kemal'in yanına gidin. Talat Paşa'nın emridir"

Bu tavsiye ile Sivas Kongresi'nin arefesinde Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşılır ve bağlılıklarını belirterek hizmet beklediklerini belirtirler.

Sivas'ta yakın çevresi ile Kongre hazırlıklarını yürütmekte olan Mustafa Kemal Paşa bu genç subaylardan önceleri şüphelenir. Enver Paşa'nın casusu olabileceklerini düşünür. Sonrasında ise onlara güven duyarak samimiyetlerine inanır.

Maraş'ta işgalci Fransız ve Ermenilerin Müslüman Türk halkına yaptıklarının Sivas'da duyulması üzerine bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından görevlendirilerek Kılıç Ali ile birlikte Maraş'a gönderilir.

Göksun'a gelerek milis teşkilatını kurar. Maraş'ta savaşın başlaması üzerine 70 kadar silahlı Çerkes süvarisi ile 6 Şubat 1920'de Çançık Mağarası istikametinden Maraş'a girer. İslahiye'den gelen Fransız yardım kuvvetlerini durdurur. Emrindeki Çerkes süvariler ile Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşuna dek savaşır.

Antep cephesine katılır. Yaralı olarak Maraş'a getirilir. Alman Hastanesinde tedavi görür ise de kurtarılamaz. 12 Ağustos 1920'de vefat eder. Cenazesi Maraş Ulu Camiinden kaldırılır. Maraş'ta adı bir mahalleye verilmiştir.

YÜZBAŞI MAHMUT BEY

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Jandarma Bölük Kumandanı. Osmanlı ordusu terhis edilip dağıtıldığında inzibat görevini yapmak üzere şehirde bırakılmıştır.

Guvernör Andre şehre girdiği gün arkasında büyük bir Ermeni halk topluluğu ile Hükümet binasına doğru yürüyüşe geçtiğinde nöbetçiye Guvernör ve tercümanından başka hiçbir kimsenin içeriye alınmaması talimatını verir.

Fransızların Ermenilere arka çıkması üzerine de depodaki silahların Müslüman yerli halka dağıtılmasında büyük gayret gösterir. Resmi görevli olduğu ve silahların muhafazasından sorumlu olduğu için de Arslan Beye; "Silahları cebren alıyormuş gibi davranın. Ben muhalefet gösterdiğimde dövülmeğe, elimin kolumun bağlanmasına razıyım" der.

İbrahim Adil Bağdadlılar Uzunoluk adlı eserinde onun için; "Çok fedakar ve gayretli bir zabıt idi. Vatani uğruna hayatını verecek kadar cesaretlili idi" der.

**ZÜLKADIRZADE
SÜLEYMAN BEY**

Gazi. Milli Mücadele Kahramanı. Maraş'ta 1883'de doğdu. Rüştüye ve İdadiyi bitirdi. Vilayette görev aldı.

Şehrin düşman işgaline uğraması üzerine doğu köylerini organize etti. Kuvayı Milliye'nin kurulması için öncülük yaptı. Arslan Bey'le birlikte çalıştı. Tüm ihtiyacını kendisinin karşıladığı 75 kişilik bir çete teşkilatı kurdu. Kendi arazilerinin de bulunduğu Bulanık köyünü karargah yaptı. Malatya ile bağlantı kurarak çetelere cephane temininde bulundu.

Alemli mahallesi heyetinin idare reisliği görevini üstlendi. Kuyucak, Alemli, Sarayaltı ve Duraklı mahallelerinde faaliyet gösterdi. Şehit düşen çetelerin defin işini de yürüttü. Maraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunun ardından Antep ve İslahiye cephelerinde de görev yaptı. Kurtuluştan sonra Meclis-i İdare Başkanlığı görevinde bulundu. Meclisi umumi daimi encümen azalığı da yaptı. Çok partili döneme geçildiğinde D.P.'nin ilk İl İdare Kurulu azalığı görevinde bulundu. 14 Kasım 1959'da vefat etti.

ŞEHİT VE GAZİLERİMİZ

Maraş halkının top yekün düşmana karşı birleşerek vermiş oldukları kurtuluş savaşında şehid ve gazileri ismen tek tek tespit etmek mümkün değildir. İsmi bilinen ve kahramanlıkları halk arasında destanlaşan şehit ve gazilerin yanı sıra yüzlerce de isimsiz şehit ve gazi bulunmaktadır.

Maraş Milli Mücadelesini baştan sona tüm olayları ile kaleme alan Şeyh Ali Sezai (Kurtaran) Efendi bir kısmını ismen zikrettiği şehitlerin sayısının 300 civarında olduğunu belirtir. Tarihçi Yalçın Özalp ise Harp Tarihi Dairesinin verileri doğrultusunda bu sayının 200 civarında olduğunu yazmaktadır. Biz başta Şeyh Ali Sezai Efendinin kaleme aldığı hatırat olmak üzere Hüsameddin Karadağ ve diğer hatıratlardan derlediğimiz şehid ve gazilerimizin isimlerini aşağıya çıkardık.

Hepsini rahmetle anıyoruz.

ŞEHİTLERİMİZ:

- 1-Abdulkadir (Duraklı'dan, Tezeninoğlu Mehmet'in üvey oğlu)
- 2-Ahmet oğlu Mehmet (Mağralı mahallesinden.)
- 3-Alhas oğlu Mehmet
- 4-Alhas oğlu Mahmut
- 5-Alhas oğlu Halil
- 6-Aşık Mustafa oğlu Ali
- 7-Aşık Mustafa oğlu Ökkeş
- 8-Ayşe (Ceceli'li Osman'ın kızı)
- 9-Balcı oğlu Ali
- 10-Baltacı Mevlid (Nakıp Cami civarında şehid)
- 11-Bedir Ahmet
- 12-Bektaşoğlu Hacı (Eker)
- 13-Benli Ali
- 14-Berber Ali
- 15-Boynueğri (Şeyh Mahallesinden)
- 16-Buharizade Abdülhakim Efendi
- 17-Çakmakçı Said
- 18-Çeçen Şahin
- 19-Cemil Bey (Ceza Reisi)
- 20-Ceritoğlu Hasan (Deliahmetlerden)
- 21-Ceza Reisi Cemil Beyin Annesi
- 22-Cinalioğullarından Hayri (Antep Şehidi)
- 23-Çerkez Uzun Yusuf
- 24-Çuhadarzade Ali
- 25-Çoban Hasan
- 26-Çoban Muhacir Abdi
- 27-Çolak Abdullah oğlu Mahmut
- 28-Çolak Durdu (Kertmen'den)
- 29-Çömez oğlu Mehmet Haydar
- 30-Darendelizâde Bekir Efendi
- 31-Devecili Ahmet
- 32-Dikeçoğlu Hayri
- 33-Doktor Mustafa
- 34-Ediklizade Mustafa Efendi
- 35-Esma (Memiş'in zevcesi)
- 36-Eşbah zade Mehmet Efendi
- 37-Eşbahzade Osman Efendi
- 38-Fatma (Karamanlı Fakısının kızı)

- 39-Evliya Efendi
- 40-Fatma (Ceceli'li Osman'ın kızı)
- 41-Fındıklı oğlu Ali Çavuş
- 42-Fındıklıoğlu İbrahim
- 43-Ganiyusufoğlu Hayri
- 44-Göksunlu Bayram
- 45-Göllülü Yusuf Çavuş
- 46-Gülistan (Nasıroğlu'nun zevcesi)
- 47-Güzel Hoca Şerif Hatun
- 48-Habiboğlu Ali
- 49-Habib Ağa oğlu Mehmet Ağa
- 50-Hacı Ahmet
- 51-Hacı Hasan (Divanlı Cami İmamı)
- 52-Hacı Hasan Efendi
- 53-Hacı İbrahim Hasesoğlu
- 54-Hafız Ökkaş Efendi
- 55-Hakkı Hoca Efendi
- 56-Hasan oğlu Ali
- 57-Hasan oğlu Gökçe
- 58- Hasan oğlu İbrahim (Şeyh Mahallesinden)
- 59-Hüseyin (Antep'te şehit)
- 60-Hüsne (Memik'in kerimesi)
- 61-Hatice (Ceceli'li)
- 62-İbiksiz Ahmet
- 63-İbiş Ağa zade Mehmed Ağa'nın oğlu Ali Efendi
- 64-İsmail Hakkı Bey (Jandarma Tabur Komutanı, Binbaşı)
- 65-Kadir oğlu Ahmet
- 66-Kahveci Kamil (Kurtul)
- 67-Kalender oğlu Mehmet Usta
- 68-Kaltakçı Halil
- 69-Karakız oğlu Zeki
- 70-Karpuzoğlu Hakkı
- 71-Kerhanlı Ali
- 72-Kırşehirli oğlu Abdullah
- 73-Kör Hasan

- 74-Kuruoğlanlardan Vehneli Mehmet Ağa (Şekerdere'de Şehit)
- 75-Medineli oğlu Abdullah Çavuş
- 76-Medinelioğlu Hacı Abdi
- 77-Memili
- 78-Memiş (Kertmenli)
- 79-Mıllış Nuri
- 80-Muallim Hayrullah Efendi
- 81-Muhacir Mustafa
- 82-Muharrem Efendi
- 83-Mullanın oğlu Mehmet
- 84-Murtaza oğlu Durdu
- 85-Musa Efendizade Hacı Mahmut Efendi
- 86-Musa oğlu Ali (Şeyh Mahallesinden)
- 87-Nacar Hasan
- 88-Nalbantzade Ahmet Efendi
- 89-Nasır oğlu Mehmet
- 90-Osman
- 91-Ökkeş oğlu Ali
- 92-Peynirdereli Hacı
- 93-Purto Bilal
- 94-Purto Mustafa
- 95-Ramazan (Senem Ayşe'nin kocası)
- 96-Ruşen (Fatiş kadının oğlu)
- 97-Saçmal oğlu Mehmet
- 98-Sağır Zeliha
- 99-Saraç Rıza Efendi
- 100-Şeyhoğlu Muhsin Bayram (Haruniye'de Şehid)
- 101-Talaşkacı Hacı Ali
- 102-Tepebaşı Arap Kamil (Kümbet'ten)
- 103-Tıluşağindan Ali Çavuş (Aksu Köprüsü Civarında Şehid)
- 104-Tiyekli oğlu Kadir
- 105-Tiyekli oğlu Kör Hafız
- 106-Topal oğlu Kadir
- 107-Tüfekçi Bayazıt ustanın oğlu Hasan (Çakmak)
- 108-Uzun Ahmed Dede
- 109-Üzümsuyuzade Mehmet Ağah Efendi
- 110-Varyanlı Velikahyaoğullarından Mehmed Ali
- 111-Veliddin Efendi

112-Viç viç zade Ali Efendi oğlu Hüseyin Efendi

113-Yörük Selim

114-Yunus oğlu Mehmet Ali

115-Zekiye (Osman'ın kerimesi)

116-Zülfikar Çavuş oğlu Hasan Hüseyin

GAZİLERİMİZ

Kahraman Maraş'ta düşmana karşı verilen mücadelede topyekun hareket edildiği ve 7'den 70'e tüm fertlerinin bu mücadelede yer aldığı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı ile de onanmış olduğundan tüm Kahraman Maraş halkı GAZİ'dir.

Serdar YAKAR

1965'de Kahramanmaraş'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini memleketinde tamamladıktan sonra 1983'de Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü kazandı ve buradan 1987'de mezun oldu.

İlk yazı çalışmaları **Erciyes** dergisinde 1983'de yayınlandı. Üniversite öğrencilik yıllarında **Milli Gazete'de** "Gençlik" ve "Kültür Sanat" sayfaları hazırladı. "**Kadın ve Aile**" ve "**Gül Çocuk**" dergilerinde Yazı İşleri Müdürü, **Timaş Yayınları**'nda Editör olarak çalıştı.

Vatani görevini 1991'de Güney Deniz Saha Komutanlığında tamamlayıp 1992 yılında memleketine dönerek Kahramanmaraş Belediyesinde memur olarak göreve başladı. Bir süre Belediye Özel Kalem Müdürlüğü görevini vekaleten yürüttü. 1993 yılında atandığı Yazı İşleri Müdürlüğü görevini aralıksız olarak 12 yıl sürdürdü. Aynı zamanda Belediye Memurları Sendikası (BEM-BİR-SEN)'in şube başkanlığını da yaptı.

Yazı çalışmaları; **İslam, İlim ve Sanat, Altınoluk, Kadın ve Aile, Gül Çocuk, Sur, Maveria, Uzunoluk, Kurtuluş, Dört Mevsim Maraş** ve **Alkış** gibi dergilerde yayınlandı.

Bir gurup arkadaşıyla birlikte kurduğu **Ukde Basın Yayın ve Organizasyon** bünyesinde haftalık "**Ukde Haber**" gazetesi ve "**Kurtuluş**" dergilerini çıkardı. Kitap yayıncılığı yaptı. Yerel yayın yapan Yunus TV'de haftalık "**Ukde Sanat Edebiyat**" programları hazırladı.

Birçok sivil toplum kuruluşunun üyesi veya kurucuları arasında yer aldı. 2003'de Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans programını tamamlayarak "*Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri: Kahramanmaraş Belediyesi Örneği*" adlı çalışması ile "**Kamu Yönetimi Uzmanı**" unvanını aldı.

Kahramanmaraş yerel mahkemelerinde Belediyecilikle ilgili adli davalarda Bilirkişilik yaptı.

15.12.2004'de Kahramanmaraş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğüne kurucu müdür olarak atandı. Kısa bir süre Belediye Terminal Müdürü olarak görev yaptıktan sonra yeniden Belediye Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü kadrosuna atandı.

Halen Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bünyesinde Kültür Sanat ve Turizm Şube Müdürü olarak görev yapmakta olup evli ve üç çocuk babasıdır.

Serdar YAKAR'ın Yayınlanmış Kitap Çalışmaları:

1. Memleketime Dair (Tarihi, Ekonomisi, Sosyal Yapısı ile Kahramanmaraş), 1995,
2. Gönül Dostu Mehmed Zahit Koktu ve Bağlanma, 1995,
3. Necip Fazıl ve Mücadelesi, 1996,
4. Kurtuluşa Dair Üç Eser (Derleme), 1996,
5. Hayatı ve Mücadelesi İle Hafız Ali Efendi (Yıldırım Alkış ile müşterek, 1998),
6. Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri, 2003,
7. Kahramanmaraş'ta Ceridoğulları, (Ömer Kaya ile müşterek, 2003),
8. İstiklâl Savaşında Maraş, (Yaşar Alparslan ile müşterek, 2008),
9. Âşık Durdu Mehmet Yoksul (Âşık Mahfuzî) Hayatı ve Şiirleri, (müşterek, 2008),
10. Âşık Mustafa Zulkadiroğlu Hayatı ve Şiirleri, (Yaşar Alparslan ile müşterek, 2008),
11. Dulkadir Beyliği Araştırmaları I-II, (müşterek, 2008)
12. Memleketime ve Şahsıma Dair Bir Hukuk Mücadelesi, 2009,
13. Muhammed Kâmil Ağdaş (Bahçeci Hoca) Hayatı ve Şiirleri, (müşterek, 2009),
14. Maraş'ta Divanından Parça Kalmış Halk Şairleri, (müşterek, 2009),
15. Türk Edebiyatında Maraşlılar, (müşterek, 2009),
16. Seyâhatnâme, Şehir Târîhi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş, (müşterek, 2009),
17. Maraş Meşhurları, (müşterek, 2009),
18. Muhtelif Cönklerden Maraş Halk Şâirlerine Âit Şiirler, (müşterek, 2009),
19. Elbistan ve Maraş'ta Dulkadir Oğulları Hükûmeti, (Arifi Paşa'dan, müşterek, 2011)
20. Eski Maraş'ta Âlim Çıkarmış Âileler, (müşterek, 2011),
21. Dostozan (M.Hanifi Sarıyıldız) Hayatı ve Şiirleri, 2012
22. Maraş Milli Mücadelesinde Bayrak Olayı ve Aşıkloğlu Hüseyin, 2012,
23. Maraş-Fransız Harbi Belgeler-Hatıralar (müşterek, 2012)
24. Şeref Turhan'ın Bütün Şiirleri, 2012
25. Maraş Milli Mücadelesinde Şeyh Ali Sezai Efendi, 2012,
26. Kahramanmaraş'ın Öyküsü (Mahalle, Cadde, Bulvar, Sokak, Park), 2013
27. Kahramanmaraş'ta Sezai Karakoç Sempozyumu (müşterek), 2014
28. Maraş Milli Mücadelesinde Hüsameddin Karadağ, 2014
29. Maraş Milli Mücadelesinde Arslan Bey, 2014.
30. İstiklâlden İstikbâle Bir Hayat Mücadelesi Ali Rıza Pişkin, 2014
31. Maraş Milli Mücadelesinde Önden Gidenler, 2014.
32. Maraş Milli Mücadelesinde Uzunoluk ve Adil Bağdadlıoğlu, 2014.
33. Ahmet Çıtak Hayatı ve Şiirleri, 2014